

Greece Country Highlights

Powered by

Brain *Re* **gain**

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

Το **BrainReGain - Ελληνισμός Εν Δράσει** είναι μια πρωτοβουλία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που επιδιώκει τη δημιουργία διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των Ελλήνων επιστημόνων και επαγγελματιών του εξωτερικού και της Ελληνικής επιχειρηματική κοινότητα, με στόχο:

- τη δημιουργία συνθηκών για την «επιστροφή» της γενιάς των brain drainers στην Ελλάδα,
- τη δημιουργία νέων διαύλων επικοινωνίας όλων των Ελλήνων,
- τη συνεργασία παραγωγικών δυνάμεων εντός και εκτός της χώρας που θα συμβάλουν στην ανασυγκρότηση της.

Το BrainReGain αντλεί τη δύναμη του από την ισχυρή συμμαχία που αποτελείται από 100.000 Έλληνες του εξωτερικού, 35 κορυφαίες ελληνικές επιχειρήσεις και 65 ανώτατα στελέχη/μέντορες.

Στις δράσεις της πρωτοβουλίας περιλαμβάνονται:

Η διαδικτυακή πλατφόρμα BrainGain JOBS in Greece για την προώθηση θέσεων υψηλού επιπέδου και τη προσέλκυση Ελλήνων του εξωτερικού. Στην πλατφόρμα Ελληνικές επιχειρήσεις αναρτούν δωρεάν τις θέσεις εργασίας καθώς και τα κίνητρα επαναπατριsmού Ελλήνων της διασποράς.

Η υπηρεσία BrainReGain Mentoring παρέχει, στους Έλληνες που εργάζονται στο εξωτερικό και επιθυμούν να επιστρέψουν και να εργαστούν στην Ελλάδα, την ευκαιρία της προσωπικής επαφής με στελέχη των μεγαλύτερων εταιρειών της Ελλάδας που θα λειτουργήσουν ως Μέντορές τους. Η υπηρεσία παρέχεται δωρεάν.

Περισσότερες πληροφορίες να βρείτε στο <https://brainregain.gr/el>

Είναι αλήθεια πως η πολυετής οικονομική κρίση που προηγήθηκε στη χώρα οδήγησε χιλιάδες νέους μας να αναζητήσουν καλύτερη τύχη στο εξωτερικό. Αλήθεια, όμως, είναι επίσης ότι η Ελλάδα έχει γυρίσει, πλέον, σελίδα: η οικονομική ανάπτυξη και η αποκατάσταση ενός νέου εργασιακού περιβάλλοντος ανέκοψε το brain-drain. Και τα στοχευμένα μέτρα της Πολιτείας το μετατρέπουν, ήδη, σε brain-gain.

Πρόκειται για επιλογή που ταυτίζεται με την εθνική προτεραιότητα να αυξηθούν οι επενδύσεις, να ιδρυθούν νέες θέσεις απασχόλησης και να αξιοποιηθούν παραγωγικά τα ταλέντα της νεολαίας μας.

Στόχους, τους οποίους υπηρετούν πολλές παράλληλες πολιτικές: από τη διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας μέχρι την αναβάθμιση της εξειδικευμένης εκπαίδευσης και την οριζόντια ψηφιοποίηση του κράτους.

Έτσι, η χώρα μας αποτελεί, σήμερα, έδρα μεγάλων πολυεθνικών κολοσσών. Κυψέλη νεοφυών και καινοτόμων startups. Αλλά και κέντρο έρευνας και εξωστρέφειας. Όλα αυτά σημαίνουν καινούργιες ευκαιρίες, καλύτερες αμοιβές κι ελκυστικότερο μέλλον για τους νέους ανθρώπους. Γι' αυτό και συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός των πολύτιμων ελληνικών μυαλών και χεριών που επαναπατρίζονται.

Οπλισμένη με αυτά τα δεδομένα, το καλοκαίρι η Ελλάδα απελευθερώνεται από το καθεστώς Ενισχυμένης Εποπτείας, αποκτώντας μεγαλύτερη ευελιξία στις αποφάσεις που αφορούν την οικονομική της πορεία. Κάτι που σημαίνει ότι γίνεται, πια, ορατός και ο στόχος της ανάκτησης της Επενδυτικής Βαθμίδας μέσα στο 2023. Όστε, στο εξής, να καταστεί απρόσκοπτη και η διεθνής χρηματοδότηση της ανάπτυξής της.

Παρά την παγκόσμια αστάθεια, συνεπώς, οι προοπτικές διαγράφονται ευοίωνες για τους νέους που θέλουν να προκόψουν στον τόπο μας. Έχουν προηγηθεί, άλλωστε, ρυθμίσεις που τους διευκολύνουν, όπως η μείωση όλων των φόρων και εισφορών και ο εκσυγχρονισμός των συνθηκών εργασίας σε όλα τα επίπεδα. Αλλά και ειδικά κίνητρα που αφορούν όσους επιστρέφουν ή είναι κάτοικοι εξωτερικού.

Την ταχύτητα της χώρας σε αυτήν την αισιόδοξη λεωφόρο αυξάνουν, ήδη, οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης που αποτυπώνονται σε συγκεκριμένες δράσεις του Εθνικού Σχεδίου «Ελλάδα 2.0». Έναν οδικό χάρτη για την επόμενη δεκαετία, με έργα που οδηγούν στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, στην κοινωνική συνοχή και στις εξειδικευμένες υπηρεσίες. Με λίγα λόγια, στο εθνικό μας αύριο.

Σε αυτή την προσπάθεια θέλουμε, βέβαια, δίπλα μας και την κοινωνία των πολιτών. Που θα επικοινωνεί, θα πληροφορεί και θα συνδέει τους brain-drainers μεταξύ τους, αλλά και με τις επιχειρήσεις που δρουν στην Ελλάδα. Πρωτοβουλίες, λοιπόν, όπως το **BrainReGain - Ελληνισμός Εν Δράσει** είναι αξιέπαινες. Αξίζουν την συμπαράσταση της Πολιτείας και την βοήθεια όλων μας.

Κυριάκος Μητσοτάκης

Πρωθυπουργός της Ελλάδας

Τα τελευταία χρόνια οι αρνητικές συνθήκες που οδήγησαν στη γιγάντωση του φαινομένου brain drain έχουν σημαντικά εξομαλυνθεί. Η Ελλάδα δεν βρίσκεται πλέον σε κατάσταση οικονομικής κρίσης και τα πρώτα σημάδια της ανάπτυξης είναι ήδη ορατά. Πιστεύουμε ότι οι συνθήκες έχουν ωριμάσει για να επιταχυνθεί η επιστροφή των Ελλήνων που έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τη χώρα αναζητώντας ευκαιρίες για την πραγματοποίηση των ονείρων τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας «θα επέστρεφα αν...» που διενεργήσαμε μεταξύ των Ελλήνων του εξωτερικού το 60% των ερωτηθέντων δηλώνουν αυξημένη επιθυμία να επιστρέψουν μόνιμα στην Ελλάδα ενώ το 31% προσδιορίζουν την επιστροφή τους εντός των επόμενων 12 μηνών.

Όμως, η απόφαση της επιστροφής είναι εξίσου δύσκολη με την απόφαση της εγκατάλειψης και δεν μπορεί να βασισθεί μόνο στο νόστο και την επιθυμία να σμίξει κανείς με τους αγαπημένους του. Στο σημερινό παγκόσμιο περιβάλλον, η Πατρίδα οφείλει να είναι ανταγωνιστική σε όλα τα επίπεδα. Αξιοκρατία, υγεία, εκπαίδευση, δικαιοσύνη, ασφάλεια, καινοτομία, ελκυστικές αμοιβές, επιχειρηματικότητα αποτελούν λέξεις κλειδιά για την λήψη της απόφασης της επιστροφής.

Εν κατακλείδι απαιτείται μια νέα, καλύτερη εκδοχή της χώρας μας που θα είναι πιο παραγωγική, πιο δίκαιη, πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο εξωστρεφής. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν ενθαρρυντικές εξελίξεις προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ η ευκαιρία που ακούει στο όνομα Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας αποτελεί μια ιστορική πρόκληση για όλους μας.

Το “BrainRegain – Ελληνισμός εν Δράσει” αποτελεί μια πρωτοβουλία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που επιδιώκει, μεταξύ άλλων, τη συντονισμένη συνεργασία με την Ελληνική πολιτεία και τους παραγωγικούς φορείς του τόπου, ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την επιστροφή της γενιάς των brain drainers στην Ελλάδα.

Το Greece Country Highlights αποτελεί την πρώτη προσπάθεια συλλογής, καταγραφής και επικοινωνίας του τρέχοντος οικονομικοκοινωνικού πλαισίου της χώρας μας που αλλάζει προς το καλύτερο. Επιχειρούμε να ενημερώσουμε τους Έλληνες της διασποράς για τις μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στη λειτουργία του κράτους, την οικονομία, την ανάπτυξη, την καινοτομία αλλά και τις κοινωνικές πολιτικές που έχουν διαμορφωθεί, προκειμένου να δημιουργηθούν ευκαιρίες επαναπατριsmού για τους Έλληνες του εξωτερικού.

Φιλοδοξούμε το Greece Country Highlights να μπει στο σπίτι όλων των Ελλήνων του εξωτερικού και να ενημερώσει για τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στην Ελλάδα για την ανασυγκρότησή της. Είναι σημαντικό να αξιοποιήσουμε αυτή την ευκαιρία, η οποία όχι μόνο θα μετατρέψει το «brain drain» σε «brain gain» αλλά θα καταστήσει την Ελλάδα πόλο έλξης επιστημόνων και από άλλες χώρες.

Εκ μέρους της πρωτοβουλίας “BrainRegain – Ελληνισμός εν Δράσει”

Κωνσταντίνος Κεσεντές

Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

Περιεχόμενα

1. Σύντομη επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας | 10

1.1. Οικονομική Επίδοση | 10

1.2. Δομή της Οικονομίας | 11

1.3. Σημαντικές Τάσεις | 12

1.4. Προκλήσεις και Ευκαιρίες | 14

2. Ατμομηχανή της νέας ανάπτυξης, η ίδρυση νέων επιχειρήσεων: Εργαλεία άμεσης και έμμεσης χρηματοδότησης | 16

2.1. Τρέχον πλαίσιο | 16

2.2. Εργαλεία έμμεσης χρηματοδότησης | 17

2.2.1. Η σημασία της χρηματοδότησης για μια νέα επιχείρηση | 17

2.2.2. Επιχειρησιακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027 | 18

2.2.3. Αναπτυξιακός Νόμος | 18

2.3. Εργαλεία άμεσης χρηματοδότησης | 19

2.3.1. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα χρηματοδότησης «Ορίζοντας Ευρώπη» | 19

2.4. Συμπέρασμα | 19

3. Καινοτομία και νέες επιχειρήσεις | 20

4. Οι ψηφιακές υπηρεσίες του Gov.gr για τους Έλληνες του εξωτερικού | 24

5. Πρόσβαση σε Προξενικές Υπηρεσίες: MyConsulLive | 26

6. Τί ισχύει με το νέο εκλογικό νόμο για τους Έλληνες του εξωτερικού; | 27

7. Ευκαιρίες επαναπατριsmού για τους Έλληνες του εξωτερικού | 29

7.1. Φορολογική μεταχείριση εισοδήματος από μισθωτή εργασία ή ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα για φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα | 29

7.2. Φορολογική μεταχείριση εισοδημάτων αλλοδαπών συντάξεων για φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα | 30

7.3. Φορολογική μεταχείριση εισοδημάτων αλλοδαπής για φυσικά πρόσωπα μεγάλης οικονομικής επιφάνειας («High Net Worth Individuals») που επιλέγουν να μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα | 31

7.4. Family Offices | 32

8. Μείωση των ποσοστών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για μισθωτούς | 33

9. Φορολογικά κίνητρα σε Επενδυτικούς Αγγέλους | 33

10. Digital Nomad Visa | 34

11. Πολιτικές για τη στήριξη της Οικογένειας και για μια καλή ζωή στην Ελλάδα | 35

1. Σύντομη επισκόπηση της Ελληνικής οικονομίας

1.1. Οικονομική Επίδοση¹

Από το 2018, μετά από σχεδόν μια δεκαετία οικονομικής ύφεσης, η ελληνική οικονομία εισήλθε σε μια τροχιά σταθερής ανάκαμψης, με την αύξηση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος να φτάνει το 1,8% το 2019 και ο λόγος του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ να μειώνεται σε 180,7%. Ωστόσο, η έξαρση της πανδημίας COVID-19 ανέκοψε την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας των τελευταίων ετών, οδηγώντας σε νέα ύφεση, με το ΑΕΠ να μειώνεται κατά του 9% το 2020 σε σχέση με το 2019.

Το 2021 αποτέλεσε έτος ισχυρής ανάκαμψης για την ελληνική οικονομία, με το ΑΕΠ να καταγράφει αύξηση της τάξης του 8,3% ενώ το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε, για πρώτη φορά μετά από μια δεκαετία, κοντά στα επίπεδα του 2010.

Στην ανάκαμψη του 2021 συνέβαλαν κυρίως η πρόοδος στους εμβολιασμούς καθώς περιόρισε την έξαρση της πανδημίας και επέτρεψε τη σταδιακή άρση των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης, ευνοώντας την επανεκκίνηση της οικονομίας, η αύξηση στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, ιδιαιτέρως του τουρισμού, η άνοδος του ακαθάριστου σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου, καθώς και η ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Η ελληνική οικονομία αναμένεται να συνεχίσει την αναπτυξιακή της πορεία κατά το 2022, ωστόσο με μικρότερο ρυθμό από τις αρχικές προβλέψεις λόγω του πολέμου στην Ουκρανία και των επιπτώσεών του στην ευρωπαϊκή οικονομία. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Μάιος 2022), το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,5% το 2022, με βασικό μοχλό ανάπτυξης την απορρόφηση των κονδυλίων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Ελλάδα 2.0”, ύψους €30,5 δις. για την περίοδο 2021-2026.

	2018	2019	2020	2021	2022*	2023*
ΑΕΠ (ετήσια μεταβολή %)	1,7	1,8	-9,0	8,3	3,5	3,1
Ιδιωτική κατανάλωση (ετήσια μεταβολή %)	1,7	1,2	-7,3	7,2	1,5	1,7
Δημόσια κατανάλωση (ετήσια μεταβολή %)	-3,3	1,6	2,6	3,9	-1,7	-4,1
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (ετήσια μεταβολή %)	-4,0	-3,4	-0,4	19,3	14,7	8,5
Εξαγωγές (ετήσια μεταβολή %)	9,1	4,9	-21,5	21,9	11,6	9,5
Εισαγωγές (ετήσια μεταβολή %)	8,1	3,1	-7,6	14,7	13,7	13,1
Απασχόληση (ετήσια μεταβολή %)	4,6	0,9	-1,2	0,5	1,2	1,2
Ανεργία (% του συνολικού εργατικού δυναμικού)	19,3	17,3	16,4	14,8	13,7	13,1
Ακαθάριστο χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	186,4	180,7	206,3	193,3	185,7	180,4
Πληθωρισμός (ετήσια μεταβολή, %)	0,6	0,3	-1,2	1,2	6,3	1,9

* Πρόβλεψη

¹ Πηγές: ELSTAT | Eurostat | European Commission, “European Economic Forecast, Spring 2022”, May 2022

1.2. Δομή της Οικονομίας

Η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση κυρίως πολύ μικρού μεγέθους επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θεωρούνται η ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν το 99,9%² του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολώντας σχεδόν το 83% του εργατικού δυναμικού της χώρας.

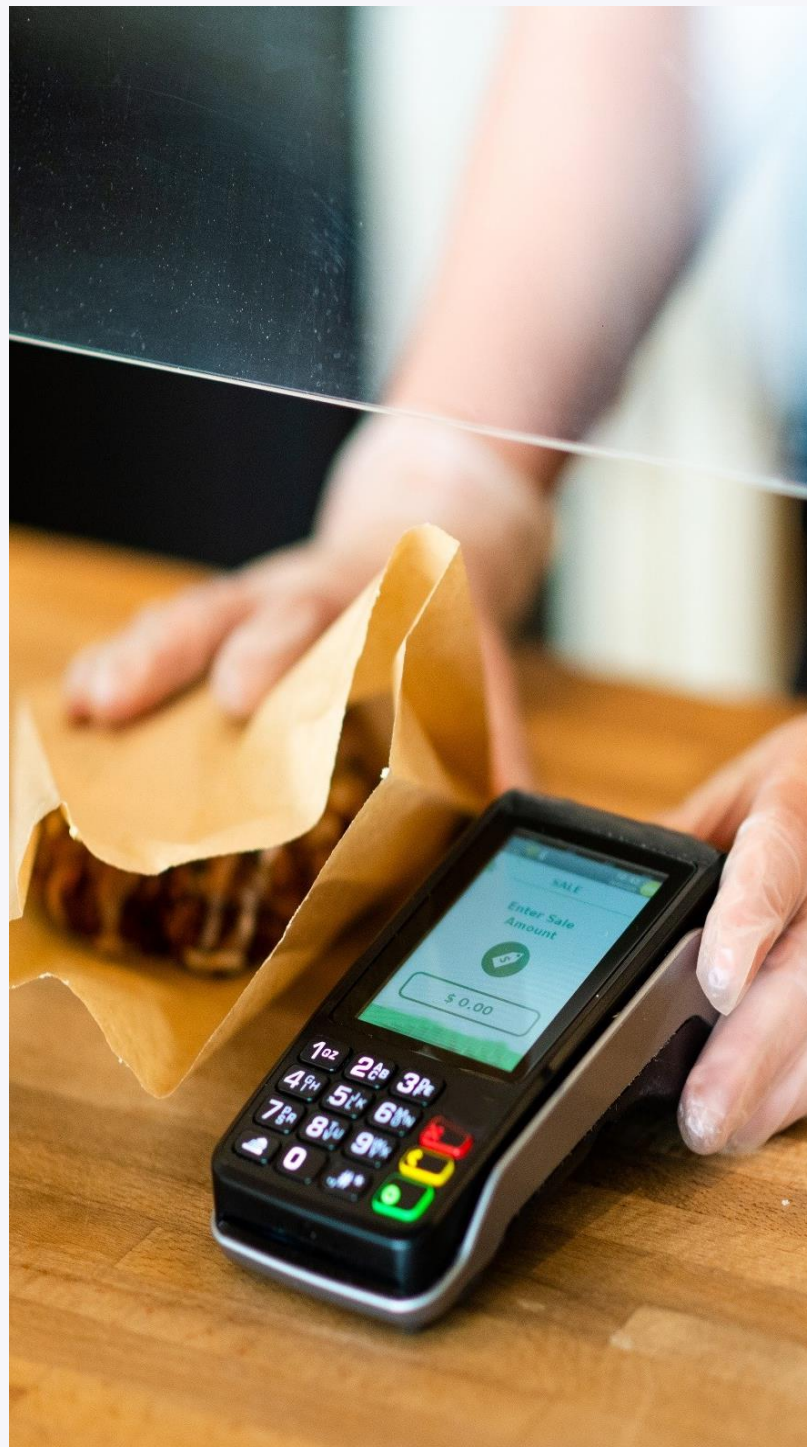
Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις με λιγότερους από 10 εργαζόμενους αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 97,4% του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας (έναντι 93% στην ΕΕ των 27, κατά μέσο όρο), αντιπροσωπεύοντας το 62% των θέσεων απασχόλησης της χώρας (έναντι 29,7% στην ΕΕ των 27, κατά μέσο όρο).

Οι υπηρεσίες αποτελούν τον κυρίαρχο τομέα της ελληνικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 80% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Η ναυτιλία και ο τουρισμός αποτελούν τους μεγαλύτερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, γεγονός που συνεπάγεται ότι η Ελλάδα είναι ιδιαίτερως ευάλωτη τόσο σε κάθε επιβράδυνση του παγκόσμιου εμπορίου, όσο και σε περιφερειακούς γεωπολιτικούς κινδύνους.

Ο τομέας της μεταποίησης αντιπροσωπεύει περίπου το 10,2% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, ενώ αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 8,2% της συνολικής απασχόλησης της χώρας.

Ο τομέας της γεωργίας αντιπροσωπεύει μόνο το 4,8% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, ωστόσο εξακολουθεί να παρουσιάζει δυσανάλογη σημαντικότητα, καθώς αντιπροσωπεύει περισσότερο από 12,8% της συνολικής απασχόλησης της χώρας.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, η ελληνική οικονομία είναι σε μεγάλο βαθμό μία κατακερματισμένη οικονομία, χαρακτηριζόμενη κυρίως από χαμηλή παραγωγικότητα και χαμηλή ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές.

² Πηγές: “2021 SME Greece Factsheet, European Commission”

1.3. Σημαντικές Τάσεις ³

Η ταχεία επανεκκίνηση της εγχώριας οικονομίας σε συνδυασμό με την ανάκαμψη της ζήτησης από το δεύτερο τρίμηνο του 2021 συνέβαλαν στη σταδιακή αύξηση του πληθωρισμού, η οποία εντάθηκε προς το τέλος του έτους από τη σημαντική αύξηση των τιμών της ενέργειας, καθώς και των πρώτων υλών και των τροφίμων σε διεθνές επίπεδο, κυρίως λόγω των διαταράξεων που προκάλεσε η πανδημία στις διεθνείς αλυσίδες εφοδιασμού.

Η έξαρση του πολέμου Ουκρανίας-Ρωσίας, σε συνδυασμό με τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν, προκάλεσαν περαιτέρω διαταραχές στο διεθνές εμπόριο και στην εφοδιαστική αλυσίδα, πυροδοτώντας παράλληλα ανησυχίες ως προς την ενεργειακή ασφάλεια και επάρκεια των χωρών της Ευρώπης με αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν περαιτέρω ανατιμήσεις στην ενέργεια και σε βασικά προϊόντα εντός του 2022.

Βάσει των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, το πρώτο τρίμηνο του 2022 ο πληθωρισμός ανήλθε στο 7,4% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2021, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο ετήσιος πληθωρισμός αναμένεται να ανέλθει στο 6,3% για το 2022 και στο 1,9% κατά το 2023.

Παρά της αντίξοες συνθήκες που προκάλεσε η έξαρση της πανδημίας και η γεωπολιτική κρίση στην Ουκρανία, αισιόδοξες παραμένουν οι προβλέψεις αναφορικά με τη αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας κατά τα επόμενα έτη.

Το Ελληνικό σχέδιο έχει δομηθεί σε τέσσερις πυλώνες:

- (1) πράσινη μετάβαση,
- (2) ψηφιακός μετασχηματισμός,
- (3) απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή,
- (4) ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας.

Βασικό μοχλό ανάπτυξης, κατά τα επόμενα έτη, αναμένεται να αποτελέσει το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), το οποίο σκοπό έχει να ενισχύσει την οικονομική δραστηριότητα και την παραγωγικότητα μέσω επενδύσεων στην πράσινη μετάβαση, την αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων και υποδομών, καθώς και μέσω της στήριξης επενδύσεων από επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα.

Το ΣΑΑ εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 17/06/2021 και αποτελείται από κεφάλαια του Next Generation EU (NGEU), δηλαδή του σχεδίου ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ύψους €31 δις. (€17,8 δις. σε επιχορηγήσεις και €12,7 δις. σε δάνεια), που πρόκειται να δαπανηθούν εντός της περιόδου 2021-2026. Η εκταμίευση της πρώτης δόσης ύψους €3,6 δις. πραγματοποιήθηκε στις 8 Απριλίου 2022.

³ Πηγές: European Commission, “European Economic Forecast, Spring 2022”, May 2022 | European Commission, “Enhanced Surveillance Report – Greece”, May 2022 | Greece 2.0 | Τράπεζα της Ελλάδος, “Εκθεση του Διοικητή για το έτος 2021”, Απρίλιος 2022 | Desk Research

Η ελκυστικότητα της χώρας ως επενδυτικός προορισμός συνεχίζει να βελτιώνεται. Σύμφωνα με το «Attractiveness Survey Greece 2021» της EY, η χώρα συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά ανάμεσα στους 10 πιο ελκυστικούς προορισμούς στην Ευρώπη για ξένες επενδύσεις (8η θέση), αμέσως μετά τις έξι ισχυρότερες οικονομίες της Ευρώπης και το Βέλγιο.

Μεταξύ των πιο αξιοσημείωτων άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα από το 2020 συμπεριλαμβάνονται αυτές πολυεθνικών κολοσσών, όπως των Microsoft, Cisco, Pfizer, TeamViewer, Volkswagen αλλά και της JP Morgan.

Οι ιδιωτικοποιήσεις ενισχύθηκαν το 2021 ακολουθώντας τη σημαντική επιτάχυνση των διαγωνιστικών διαδικασιών. Μερικές από τις πιο αξιοσημείωτες ιδιωτικοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα το 2021 περιλαμβάνουν τη μεταφορά της ΔΕΠΑ Υποδομών, η οποία ελέγχει τις τρεις σημαντικότερες εταιρείες διανομής φυσικού αερίου στην Ελλάδα συμπεριλαμβανομένων των δικτύων διανομής της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, στην Italgas (συμφωνία ύψους €733 εκ.), καθώς και η εξαγορά του 49% του ΔΕΔΔΗΕ, του διαχειριστή του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, από τη Macquarie Asset Management (συμφωνία ύψους €2,1 δις.).

Άλλες συναλλαγές κατά το 2021 στις οποίες εμπλέκονται και στρατηγικοί επενδυτές περιλαμβάνουν την εξαγορά της Wind Hellas από τη United Group, της Lamda Helix από την Digital Realty, καθώς και της Chirita από τη Mondelez International. Επιπροσθέτως, το CVC Capital Partners έχει αποκτήσει πληθώρα εταιρειών από διάφορους κλάδους, μεταξύ των οποίων οι μεγαλύτερες ελληνικές εταιρείες ασφαλειών (Εθνική Ασφαλιστική) και τροφίμων (όμιλος Vivartia).

Μετά και την απόκτηση του 10% της ΔΕΗ φέρεται ότι θα συνεχίσει τις εξαγορές, αυξάνοντας τις επενδύσεις στη χώρα από περίπου €1,5 δις. σήμερα σε πάνω από €2 δις. το επόμενο διάστημα, ενώ μαζί με τη Fairfax (μεγαλομέτοχος μεταξύ άλλων στη Eurobank), την PSP και τη Fragort να είναι πλέον ένας από τους μεγαλύτερους ξένους επενδυτές στην Ελλάδα.

Το ελληνικό οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων βρίσκεται πλέον σε τροχιά ανάπτυξης, καθώς κατά το 2021 παρατηρήθηκε ρεκόρ χρηματοδοτήσεων και εξαγορών που ενισχύουν την περαιτέρω ωρίμανση του εγχώριου οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων, αλλά και την πρόωθηση της Ελλάδας ως κόμβου καινοτομίας της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι τρεις κορυφαίοι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις είναι: life sciences, retail και agritech, με τις startups των maritime tech και deep tech να βρίσκονται και αυτές σε ανοδική πορεία.

1.4. Προκλήσεις και Ευκαιρίες

Οι επιπτώσεις της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία, κατά κύριο λόγο όσον αφορά τη διατάραξη των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων σε συνδυασμό με τις ανατιμήσεις σε βασικά προϊόντα και στην ενέργεια, αποτελούν τους σημαντικότερους εξωγενείς παράγοντες που δύναται να μετριάσουν, σε κάποιο βαθμό, την δυναμική ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ταχύτητα ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας κατά το 2022, καθώς και η διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης, θα εξαρτηθούν από το βαθμό επιτυχούς υλοποίησης περαιτέρω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ενώ καθοριστικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει και ο βαθμός απορρόφησης των διαθέσιμων κεφαλαίων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) της ΕΕ.

Αναφορικά με το 2021, η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων συνεχίστηκε με ικανοποιητικό ρυθμό σε διάφορους τομείς πολιτικής, με ενδεχομένως πιο αξιοσημείωτη τη σημαντική επιτάχυνση της ψηφιοποίησης του δημόσιου τομέα. Δεδομένης της ανάπτυξης που κατέγραψε η οικονομία κατά το 2021, η κυβέρνηση προχώρησε σε σωρευτική αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 9,7% εντός του πρώτου εξαμήνου του 2022 ενισχύοντας την αγοραστική δύναμη των ευάλωτων νοικοκυριών, ενώ έχει προβεί στην αναστολή της εισφοράς αλληλεγγύης και σχεδιάζει την πλήρη κατάργησή της εντός του 2023, παρέχοντας επιπλέον ενίσχυση στις αποδοχές του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, καθώς και των συνταξιούχων.

Περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αναμένεται να δώσουν προτεραιότητα στα ακόλουθα πεδία:

- (i) στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και του νομικού/δικαστικού συστήματος,
- (ii) στην αποκατάσταση της υγείας των τραπεζών,
- (iii) στη βελτίωση της εκτέλεσης του δημόσιου προϋπολογισμού για επενδύσεις,
- (iv) σε προγράμματα για την ενίσχυση της αγοράς εργασίας, καθώς και
- (v) στη βελτίωση της ποιότητας της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, ακαδημαϊκής και επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- (vi) Ενεργειακή αναβάθμιση και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- (vii) Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων και δημόσιας διοίκησης

Για τη διατήρηση της ανάκαμψης απαραίτητη κρίνεται η περαιτέρω ενεργοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και η ενίσχυση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με σκοπό την αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Εστιάζοντας τη στήριξη σε προγράμματα για την ενίσχυση της αγοράς εργασίας και της κατάρτισης θα βοηθήσει τους εργοδότες να προσλαμβάνουν εργαζόμενους με τις απαιτούμενες δεξιότητες.

Σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται να υλοποιηθούν περαιτέρω δράσεις με σκοπό την προώθηση της δια βίου μάθησης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και της στενότερης διασύνδεσης του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος με τους φορείς της αγοράς, με σκοπό την κατάρτιση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων.

Για την πραγματοποίηση της προβλεπόμενης επιτάχυνσης στις επενδύσεις προϋπόθεση αποτελεί η αντιμετώπιση των υπολειπόμενων μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) και των φορολογικών πιστώσεων των τραπεζών, καθώς και η βελτίωση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα.

Η Ελλάδα έχει επωφεληθεί αισθητά από την ευνοϊκή νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme - PEPP), καθώς και από την πτώση στις αποδόσεις των ομολόγων διεθνώς. Ωστόσο, από τη στιγμή που η ευνοϊκή νομισματική πολιτική της ΕΚΤ λάβει τέλος, η κυβέρνηση ενδέχεται να συναντήσει δυσκολίες στην κάλυψη των χρηματοδοτικών της αναγκών μέσω μιας νέας έκδοσης ομολόγων.

Η διατήρηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης θα εξαρτηθεί επίσης από την ικανότητα της Ελλάδας να κεφαλαιοποιήσει τη δυναμική της και να συνεχίσει να προσελκύει άμεσες ξένες επενδύσεις υψηλής αξίας, οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της χώρας και το ρόλο της στις διεθνείς αγορές.

Τα επόμενα χρόνια, αναμένεται να πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα σημαντικές επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, εστιασμένες στην μετατροπή του παραδοσιακού τουριστικού μοντέλου (sun & beach) σε μία σειρά προϊόντων υψηλότερης αξίας. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να εφαρμοστούν σημαντικές στρατηγικές πρωτοβουλίες βελτίωσης στον τομέα του τουρισμού, εστιάζοντας στην επέκταση της τουριστικής περιόδου, στην αύξηση της μέσης ημερήσιας δαπάνης, καθώς και στο άνοιγμα νέων επικερδών αγορών στον τουριστικό τομέα.

Η δυνατότητα της Ελλάδας να εξελιχθεί σε ένα σημαντικό κόμβο logistics, διανομής και συναρμολόγησης για την Ευρώπη έχει αναγνωριστεί από μεγάλους επενδυτές όπως η κινεζική COSCO, η οποία έχει επενδύσει σε μεγάλο βαθμό στο λιμάνι του Πειραιά. Σε αυτή την κατεύθυνση, η Ελλάδα θα συνεχίσει να επενδύει σε κρίσιμες υποδομές logistics και να βελτιώνει τους αυτοκινητόδρομους, τις σιδηροδρομικές υποδομές, καθώς και τα περιφερειακά εμπορικά λιμάνια, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις διασυνδέσεις αυτών με τις γειτονικές χώρες.

Η εφαρμογή ενός συνολικού σχεδίου για την προσαρμογή της οικονομίας και τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής που ήδη επηρεάζουν την Ελλάδα θα είναι επίσης επιτακτική για τη διατήρηση της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης τις επόμενες δεκαετίες.

Για το σκοπό αυτό, η Ελλάδα εισήγαγε το φιλόδοξο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) προκειμένου να αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό τα ορυκτά καύσιμα και να επιταχύνει την επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου του ενεργειακού τομέα στο μηδέν έως το 2050, ενώ υπό διαβούλευση βρίσκεται και ο νέος Κλιματικός Νόμος που κατατέθηκε στη βουλή στις 18 Μαΐου 2022.

2. Ατμομηχανή της νέας ανάπτυξης, η ίδρυση νέων επιχειρήσεων: *Εργαλεία άμεσης και έμμεσης χρηματοδότησης*

2.1. Τρέχον πλαίσιο

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, αποτελούν την κινητήριο δύναμη της οικονομίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην προώθηση της καινοτομίας, στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας και έχουν σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ.

Δεδομένης της σημασίας τους για την οικονομία της Ευρώπης, οι ΜμΕ αποτελούν μείζονα πολιτική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία κάνει στοχευμένες ενέργειες για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της καινοτομίας στις ΜμΕ.

Η ΕΕ διαθέτει διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα ανάλογα με τη φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Υπάρχουν δύο διαφορετικές μορφές χρηματοδότησης: η **άμεση** και η **έμμεση**.

Στην άμεση χρηματοδότηση, η διαχείριση των άμεσων χρηματοδοτικών κονδυλίων γίνεται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ενώ στην έμμεση χρηματοδότηση από τις εθνικές και περιφερειακές αρχές.

2.2. Εργαλεία έμμεσης χρηματοδότησης

2.2.1. Η σημασία της χρηματοδότησης για μια νέα επιχείρηση

Κάθε επιχειρηματική ιδέα για να υλοποιηθεί, να αναπτυχθεί και να πετύχει, χρειάζεται επιμονή, στρατηγική και, πρωτίστως, κεφάλαιο. Η εύρεση χρηματοδότησης συνιστά μία από τις μεγαλύτερες και, ταυτόχρονα, σημαντικότερες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει μία νέα επιχείρηση.

Σήμερα, το νέο ΕΣΠΑ, σε συνδυασμό με τον νέο Αναπτυξιακό Νόμο και το πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, υπόσχονται μια προοπτική δυναμικής στη μετά COVID-19 εποχή, ανάκαμψης της οικονομίας και διασφάλισης χρηματοδότησης για την ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων.

Τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει ένας νέος επιχειρηματίας λαμβάνοντας στήριξη από τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία είναι πολλά.

Ποιες είναι όμως συγκεκριμένα οι δυνατότητες αξιοποίησης των διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων και λοιπών κινήτρων, που οι νέοι επενδυτές μπορούν να αξιοποιήσουν, για να διεισδύσουν στην ελληνική αγορά με νέα προϊόντα, νέες τεχνολογίες, μεγαλύτερη προβολή και δικτύωση, αλλά και βελτιωμένες χρηματοροές;

Ποιοι ενισχύονται;

- ▶ Νέες (και υφιστάμενες) επιχειρήσεις
- ▶ Συνεργατικά σχήματα

Τί ενισχύεται;

- ▶ Κτιριακές υποδομές
- ▶ Προμήθεια επαγγελματικού εξοπλισμού
- ▶ Προμήθεια μεταφορικών μέσων
- ▶ Προμήθεια λογισμικού
- ▶ Λειτουργικές δαπάνες
- ▶ Κεφάλαιο κίνησης
- ▶ Προβολή, προώθηση εξαγωγών
- ▶ Συστήματα πιστοποίησης
- ▶ Μισθολογικό κόστος
- ▶ Οργανωτικά συστήματα
- ▶ Εξωτερικοί συνεργάτες

Τί είδους ενίσχυση παρέχεται;

- ▶ Επιχορήγηση
- ▶ Επιστρεπτέες ενισχύσεις (δάνεια)
- ▶ Φορολογική απαλλαγή
- ▶ Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης
- ▶ Επιδότηση επιτοκίου
- ▶ Επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης
- ▶ Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου
- ▶ Επιδότηση επιτοκίου

Εργαλεία χρηματοδότησης

- ▶ ΕΣΠΑ (2021-2027)
- ▶ Νέος Αναπτυξιακός Νόμος-Ελλάδα 2.0
- ▶ Ταμείο Ανάκαμψης και Σταθερότητας

2.2.2. Επιχειρησιακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

Το νέο ΕΣΠΑ για την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, με τίτλο «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027», βρίσκεται στο τελικό στάδιο σχεδιασμού, έχοντας ως κεντρικό στόχο για την ελληνική οικονομία, κατά τα επόμενα χρόνια, τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και τη στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία.

Εντός του 2022, θα ξεκινήσει σταδιακά η προκήρυξη των πρώτων προσκλήσεων δράσεων χρηματοδότησης από τα εκάστοτε επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, στις οποίες θα ενισχύεται εκτός άλλων και η ίδρυση νέων επιχειρήσεων στην πλειονότητα των κλάδων της ελληνικής οικονομίας, σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες των πολιτικών της ΕΕ, αλλά και της εγχώριας αναπτυξιακής πολιτικής για την περίοδο 2021-2027.

Συγκεκριμένα, στις επιλέξιμες ενέργειες των νέων επιχειρήσεων περιλαμβάνονται η απόκτηση παγίων στοιχείων ενεργητικού, καθώς και λοιπές δαπάνες όπως: εργασίες ανέγερσης και εκσυγχρονισμού κτιριακών εγκαταστάσεων, εργασίες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου, προμήθεια νέων σύγχρονων μηχανημάτων, λοιπού εξοπλισμού και μεταφορικών μέσων, απόκτηση - μεταφορά και χρήση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας ή και αδειών εκμετάλλευσης, πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης, προμήθεια και εγκατάσταση λογισμικών προγραμμάτων, δαπάνες προβολής – προώθησης σε αγορές- στόχους, αμοιβές συμβούλων για την εκπόνηση μελετών και την υποστήριξη των επιχειρηματικών σχεδίων, κ.α.

Το ποσοστό χρηματοδότησης για τις ανωτέρω δαπάνες ανέρχεται περίπου σε ποσοστό 50%, το οποίο καθορίζεται ανάλογα με τις εκάστοτε δράσεις χρηματοδότησης.

2.2.3. Αναπτυξιακός Νόμος

Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος (Ελλάδα 2.0) αποτελεί κρίσιμο εργαλείο υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας, καθώς περιλαμβάνει κίνητρα προσέλκυσης επενδύσεων για υποψήφιους ημεδαπούς και αλλοδαπούς επενδυτές.

Ο νέος Αναπτυξιακός προωθεί την οικονομική ανάπτυξη μέσω της χορήγησης σειράς κινήτρων, έχοντας ως απώτερο σκοπό τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, την πράσινη μετάβαση, τη στήριξη καινοτόμων επενδύσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τις προτεραιότητες της «Βιομηχανίας 4.0», την ενίσχυση της απασχόλησης και την ενίσχυση των περιοχών που εντάσσονται στο Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Για πρώτη φορά και σε αντίθεση με το προηγούμενο αναπτυξιακό καθεστώς, τα 13 συνολικά καθεστώτα του νέου Νόμου θα έχουν θεματική στόχευση, όχι δηλαδή οριζόντια διάσταση, και καθένα από αυτά θα είναι εστιασμένο σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας.

Η μεγαλύτερη καινοτομία του νέου Νόμου, όμως, είναι η ταχύτητα. Ο Νόμος προβλέπει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να δώσουν απάντηση στην αίτηση υπαγωγής εντός 45 ημερών. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο νέος Αναπτυξιακός και το Ταμείο Ανάκαμψης, είναι συμβατά εργαλεία χρηματοδότησης, καθώς μια επιχείρηση μπορεί να κάνει χρήση και των δυο σχημάτων.

2.3. Εργαλεία άμεσης χρηματοδότησης

2.3.1. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα χρηματοδότησης «Ορίζοντας Ευρώπη»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί τις ΜμΕ κινητήριους μοχλούς της καινοτομίας, οι οποίες δύνανται να μετατρέψουν γρήγορα τα αποτελέσματα της έρευνας σε εμπορεύσιμα και ανταγωνιστικά προϊόντα. Το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Ορίζοντας Ευρώπη" αποσκοπεί στη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας και έχει ως βασικές προτεραιότητες την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τον ψηφιακό μετασχηματισμό της κοινωνίας και της οικονομίας, την ευημερία και ασφάλεια των πολιτών, καθώς και την προστασία της ευρωπαϊκής δημοκρατίας.

Στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού προγράμματος "Ορίζοντας Ευρώπη" για την περίοδο 2021-2027, η χρηματοδότηση των ΜμΕ έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Σχεδόν το 50% του προϋπολογισμού του προγράμματος προορίζεται στη χρηματοδότηση δράσεων για την αντιμετώπιση παγκόσμιων κοινωνικών προκλήσεων, στις οποίες είναι καθοριστική η συμβολή των ΜμΕ και της βιομηχανίας.

Στο πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» η χρηματοδότηση είναι ενιαία για όλους τους δικαιούχους και όλες τις δραστηριότητες στις επιχορηγήσεις για έρευνα και δύναται να καλύψει από 70% έως 100% της αναγνωριζόμενης δαπάνης.

Η έμμεση αναγνωριζόμενη δαπάνη (π.χ. διοικητικά έξοδα, έξοδα επικοινωνίας και υποδομών, προμήθειες γραφείου) αποδίδεται βάσει ενός πάγιου ποσοστού 25% της άμεσης αναγνωρίσιμης δαπάνης (της δαπάνης που συνδέεται άμεσα με την εφαρμογή της δράσης).

Οι επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, ώστε να γίνουν πιο καινοτόμες, πιο αποδοτικές και πιο ανταγωνιστικές, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ευκαιριών στην αγορά.

Ειδικά για ιδιαίτερα καινοτόμες επιχειρήσεις, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα χρηματοδοτικό εργαλείο, το EIC Accelerator, που στοχεύει να αναδείξει νέες επιχειρήσεις με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης.

Αφορά ΜμΕ, ιδίως νεοφυείς επιχειρήσεις και επιχειρήσεις τεχνολογικού (spinout), προκειμένου να αναπτύξουν και να κλιμακώσουν ρηξικέλυθες καινοτομίες, προσφέροντας νέα τεχνολογικά προϊόντα, υπηρεσίες και διαδικασίες υψηλού ρίσκου, αλλά και υψηλής απόδοσης.

2.4. Συμπέρασμα

Οι παραπάνω χρηματοδοτικές ευκαιρίες δεν είναι παρά κάποια εργαλεία για τη μετατροπή μιας έξυπνης επιχειρηματικής ιδέας σε μια επιτυχημένη επιχείρηση, με προοπτικές επέκτασης και ωρίμανσης για άνοιγμα στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές.

Οι άμεσες και έμμεσες χρηματοδοτήσεις δύνανται να αξιοποιηθούν και συμπληρωματικά ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε επιχείρησης, και μπορούν να κινητοποιήσουν τις ίδιες ως μονάδες, αλλά και ολόκληρα οικοσυστήματα επιχειρήσεων, προκειμένου να αναπτυχθούν με τρόπο βιώσιμο.

Στο πλαίσιο αυτό, οι νέες επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να παίξουν διπλό ρόλο για την ανάπτυξη της χώρας. Από τη μία, δίνεται η δυνατότητα χρηματοδότησής τους από ευρωπαϊκά, αλλά και εθνικά εργαλεία χρηματοδότησης, εξασφαλίζοντας περισσότερες και καλύτερες δυνατότητες ανάπτυξής τους.

Από την άλλη, οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να αναλάβουν το ρόλο προσέλκυσης, ή και επαναπροσέλκυσης ταλέντων από το εξωτερικό, καθιστώντας την Ελλάδα ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον για το λεγόμενο "brain regain."

3. Καινοτομία και νέες επιχειρήσεις

Η βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της χώρας μας στον εξελισσόμενο διεθνή καταμερισμό εργασίας εξαρτάται εν πολλοίς από τον βαθμό ενσωμάτωσης της καινοτομίας – τεχνολογικής και μη – στο παραγωγικό της μοντέλο. Θεμελιώδης προϋπόθεση της δημιουργίας ενός συστήματος καινοτομίας αποτελεί η δραστηριότητα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε&ΤΑ) που πραγματοποιείται με δημόσιους ή ιδιωτικούς πόρους.

Μια σειρά από διαρθρωτικές ιδιαιτερότητες (η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση κυρίως πολύ μικρού μεγέθους επιχειρήσεων), η εφαρμογή αναποτελεσματικών πολιτικών (πχ. χαμηλή εμπορευματοποίηση της έρευνας), καθώς και η έλλειψη κεφαλαίων κατάφεραν να αφήσουν τη χώρα στις τελευταίες θέσεις των κατατάξεων στους σχετικούς δείκτες έρευνας και ανάπτυξης (R&D) ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε.

Το τελευταίο διάστημα όμως γίνεται μια συντονισμένη προσπάθεια να βελτιωθεί – τόσο με απολύτους όσο και με σχετικούς όρους – η δραστηριότητα της χώρας στην Ε&ΤΑ. Σύμμαχο στην προσπάθεια αυτή έχει τους ψηλού επιπέδου ερευνητικούς φορείς που διαθέτει και τη σημαντική διαχρονική ανταγωνιστική παρουσία τους στα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα.

Επιπλέον, παρατηρείται αυξανόμενη επιστημονική παραγωγή των ελληνικών ερευνητικών ομάδων τόσο με ποσοτικούς (αριθμός δημοσιεύσεων, αριθμός αναφορών) όσο και με ποιοτικούς όρους (εξωστρέφεια, ενίσχυση του διεθνούς αντίκτυπου, αριθμός συνεργατικών δημοσιεύσεων).

Χαρακτηριστική είναι η παρουσία σε ποσοστό 2,2% των ελληνικών δημοσιεύσεων στο “top 1% of the most cited research”- research excellence (έναντι 1,4% του μέσου όρου της ΕΕ, Web of Science, ΕΚΤ).

Επιπλέον, παρατηρείται μια σημαντική προσπάθεια σύγκλισης με τον μέσο όρο της ΕΕ σε βασικούς τομείς που υστερούσε μέχρι πρότινος η εγχώρια Ε&ΤΑ.

Η Πολιτεία είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης της Ε&ΤΑ. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του 2020 είναι σταθερά ανοδική η αύξηση των Πιστώσεων Κρατικού Προϋπολογισμού, Τακτικού και Δημοσίων Επενδύσεων φτάνοντας το 2020 τα 1,46 δις δηλ. 0,89% του ΑΕΠ καταλαμβάνοντας την 3η θέση στην ΕΕ.

Παρά την σημαντική αύξηση της έντασης δαπανών Ε&ΑΤ ως ποσοστό του ΑΕΠ (1,28% το 2019 και 1,5% το 2020) και τη σταδιακή σύγκλιση της χώρας προς τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (2,32%) η χώρα δεν παύει να υπολείπεται σε επενδύσεις σε Ε&ΤΑ συνολικά.

Περαιτέρω παρατηρείται χαμηλή εμπορική και παραγωγική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων όπως αυτή αποδεικνύεται και από τον χαμηλό αριθμό των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας (8,38 αιτήσεις ανά εκατ. κατοίκους έναντι 106,84 αιτήσεις μέσου όρου της ΕΕ σύμφωνα με την Eurostat, 2017).

Στη προσπάθεια να βελτιωθεί το περιβάλλον E&TA της χώρας έχουν ήδη παρθεί μια σειρά από θεσμικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναμένεται να παίξουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της σχετικής θέσης της χώρας στην E&TA αλλά και στο αναπτυξιακό της μοντέλο αυτό κάθε αυτό.

Ειδικότερα, καθιερώνεται ένα ενιαίο, ξεκάθαρο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, το οποίο θα διευκολύνει τους ερευνητές και τους ακαδημαϊκούς στο να συμμετέχουν στη δημιουργία τεχνολογιών (spin-offs), αξιοποιώντας επιχειρηματικά το ερευνητικό έργο που παράγεται στη χώρα.

Επιπλέον, οι πανεπιστημιακοί μπορούν να συμμετέχουν σε Διοικητικά Συμβούλια, νεοφυών επιχειρήσεων ενώ και οι ερευνητές απαλλάσσονται από την υποχρέωση να ενταχθούν στο ενιαίο μισθολόγιο όταν συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα που συμμετέχει ο ιδιωτικός τομέας ή όταν χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε.

Με τις διατάξεις που τέθηκαν σε ισχύ από 1/9/2020 και αφορούν στην αύξηση του ποσοστού των υπερεκπτώσεων δαπανών έρευνας και ανάπτυξης από 130% σε 200%, η Ελλάδα διαθέτει ένα ανταγωνιστικότατο επενδυτικό περιβάλλον E&TA σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στην Ευρώπη. Προφανώς, οι πρωτοβουλίες αυτές αποτελούν μια απάντηση προκείμενου να καλυφθεί το εθνικό έλλειμμα σε ιδιωτικές επενδύσεις E&TA.

Η ανάπτυξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας σε όλες τις εκφάνσεις της (spin-offs, spin-outs, start-ups) αποτελεί έναν καταλυτικό παράγοντα για την εμπορευματοποίηση των αποτελεσμάτων της E&TA αλλά και έναν από τους σημαντικότερους τρόπους να δημιουργηθεί αντίκτυπο στο παραγωγικό μοντέλο της χώρας.

Για το λόγο αυτό μια σημαντική πρωτοβουλία αποτελεί η λειτουργία του Elevate Greece. Πρόκειται για το «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων» της χώρας, βασικός στόχος του οποίου είναι η καταγραφή των νεοφυών επιχειρήσεων της χώρας, επιτρέποντας την στοχευμένη παροχή οικονομικών και θεσμικών κινήτρων προς τους συμμετέχοντες του οικοσυστήματος καινοτομίας και κυρίως προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Ενδεικτικά, η πλατφόρμα του Elevate Greece χρησιμοποιήθηκε για τις δράσεις στήριξης των νεοφυών επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας (οι επιχειρήσεις έλαβαν από €5.000 έως €100.000 κρατική στήριξη υπό μορφή μη επιστρεπτέας ενίσχυσης για κεφάλαιο κίνησης, από πρόσκληση που ανήλθε τα € 60εκ).

Η ενίσχυση της νεοφυούς επιχειρηματικότητας αποτελεί σημαντική προτεραιότητα και για το λόγο αυτό δημιουργήθηκαν χρηματοδοτικά εργαλεία με το στόχο την ενίσχυση των νεοφυών επιχειρήσεων σε όλες τις φάσεις ωρίμανσής τους. Ενδεικτικά, αναφέρεται η δημιουργία νέου EquiFund (μέσω ΕΣΠΑ), η διάθεση €60 εκ. στο Ταμείο “Accelerate TT” της EATE (για seed capital) αλλά και η σύσταση Angel Investors’ Fund ύψους €20 εκ.

Μία πρόσθετη σημαντική πρωτοβουλία προς την κατεύθυνσή αυτή αποτελεί η παροχή κινήτρων στους Επιχειρηματικούς Αγγέλους (Business Angels), στοχεύοντας στη προσέλκυση -ξένων αλλά και εγχώριων - κεφαλαίων.

Συγκεκριμένα, οι Επενδυτικοί Άγγελοι έχουν το δικαίωμα έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα τους, που ισούται με το 50% του ποσού της εισφοράς κεφαλαίου που διέθεσαν σε νεοφυείς επιχειρήσεις.

Εκπίπτει αναλογικά ανά κατηγορία δηλωθέντος εισοδήματος του φορολογικού έτους εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η εισφορά. Δύναται να επενδύσουν ποσό έως € 100.000 ευρώ ανά νεοφυή επιχείρηση του Elevate Greece και έως τρεις ανά έτος, δηλαδή έως € 300.000 ευρώ ανά έτος.

Σημαντική επίσης θεωρείται η θέσπιση του φορολογικού πλαισίου για τα δικαιώματα προαίρεσης (stock options). Με τον τρόπο αυτό, οι εταιρείες μπορούν να παρέχουν ως κίνητρο στους εργαζομένους τους δωρεάν μετοχές ή δικαιώματα προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock options), όπου το σχετικό εισόδημα μπορεί υπό προϋποθέσεις να φορολογείται ευνοϊκά με συντελεστή 15% και όχι με την κλίμακα των μισθωτών.

Επιπρόσθετα, αξίζει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στα χρηματοδοτικά εργαλεία που προσφέρονται για πρώτη φορά σε spin-offs και νεοφυείς επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα μέσω διαρθρωτικών ταμείων αναμένεται να διατεθούν για μεταφορά τεχνολογίας € 60 εκ., ενώ στο άμεσο μέλλον θα διατεθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης €100 εκ., τα οποία θα επενδύονται αποκλειστικά στα πρώτα στάδια ανάπτυξης νεοφυών επιχειρήσεων.

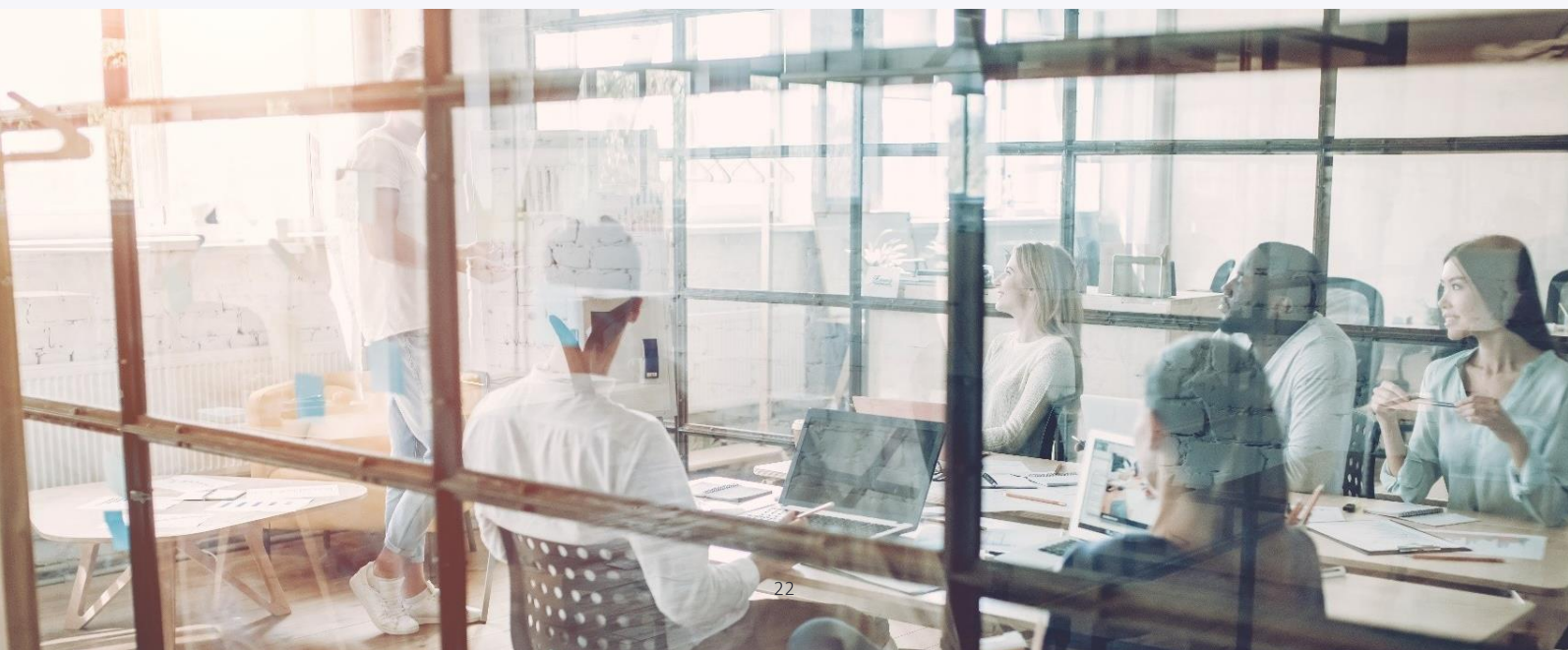
Σημαντικοί πόροι ύψους €207 εκ. που έχουν διασφαλιστεί από το Ταμείο Ανάκαμψης για χρηματοδότηση υποδομών αλλά και για την αναβάθμιση, επέκταση και τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των 11 Ερευνητικών Κέντρων και 3 Τεχνολογικών Φορέων της χώρας.

Επιπλέον, μια σειρά από θεσμικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις (όπως η σταδιακή μεταρρύθμιση του πλαισίου λειτουργίας και διαχείρισης των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων της Έρευνας/ΕΛΚΕ για Ερευνητικά Κέντρα) αναμένεται να συμβάλλουν καθοριστικά στον εκσυγχρονισμό του υπάρχοντος πλαισίου και στη μείωση της γραφειοκρατίας.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει σε κάποια εμβληματικά έργα που έχουν ήδη δρομολογηθεί και αναμένεται να αλλάξουν το τρόπο που αντιμετωπίζεται η έρευνα στην Ελλάδα και κυρίως η σύνδεση αυτής με τη γενικότερη αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας.

Ένα τέτοιο έργο είναι η «Πολιτεία Καινοτομίας» στις παλιές εγκαταστάσεις στο ΧΡΩΠΕΙ, όπου μέσω Σύμπραξης Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), στη θέση αυτή θα αναπτυχθεί ένας φυσικός χώρος καινοτομίας, όπου θα φιλοξενούνται τμήματα έρευνας & ανάπτυξης επιχειρήσεων, νεοφυείς επιχειρήσεις, ερευνητές και ακαδημαϊκά ιδρύματα, δημιουργώντας συνέργειες μεταξύ τους.

Αντίστοιχο έργο, εμβληματικό για τη βόρεια Ελλάδα, προγραμματίζεται στη Θεσσαλονίκη. Πρόκειται για ένα υπερσύγχρονο Τεχνολογικό Πάρκο 4ης γενιάς, 760 στρεμμάτων, στον Δήμο Θερμαϊκού, (Θεσσαλονίκη), το οποίο αναμένεται να προσελκύσει εταιρίες που επενδύουν σε Κέντρα E&A, τεχνολογικούς από ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια και νεοφυείς επιχειρήσεις. Επιπλέον, έχουν δρομολογηθεί η επέκταση του Επιστημονικού Πάρκου Πατρών και η δημιουργία ενός νέου Επιστημονικού Πάρκου στα Ιωάννινα με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η Ελλάδα έχει το προνόμιο να διαθέτει μεγάλο αριθμό διακεκριμένων επιστημόνων στο εξωτερικό και οφείλει να το εκμεταλλευτεί δημιουργώντας τις κατάλληλες ευκαιρίες δικτύωσής τους με το ελληνικό οικοσύστημα καινοτομίας. Μια δράση προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεί η μονάδα καινοτομίας «Αρχιμήδης» η οποία εξειδικεύεται στη τεχνητή νοημοσύνη, με επικεφαλής των διακεκριμένο καθηγητή του MIT, Κωνσταντίνο Δασκαλάκη. Η μονάδα καινοτομίας «Αρχιμήδης» θα λάβει από την αρχή της λειτουργίας της κρατική χρηματοδότηση ύψους 21,5 εκ. ευρώ μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης.

Μία ακόμα αξιόλογη χρηματοδοτική πρωτοβουλία ενίσχυσης τη E&TA είναι το «Ταμείο Φαιστός», το οποίο έχοντας για αρχή στη διάθεση του 93 εκατ. ευρώ, έχει ως αποστολή να επενδύσει σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που λειτουργούν σε υποδομές δικτύων πέμπτης γενιάς (5G).

Η ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Τράπεζας εκκίνησε το 2020 και έχει ολοκληρωθεί με την έκδοση των κανονισμών και την πρόσληψη Προσωπικού και νέων Γενικών Διευθυντών.

Κατά την προηγούμενη περίοδο έχουν υλοποιηθεί πλήθος προγραμμάτων για την ενίσχυση των επιχειρήσεων. Ακόμα, η αναμόρφωση θεσμικού πλαισίου λειτουργίας επιχειρήσεων υιοθετήθηκε το 2020 και αφορά στην απλούστευση και ενοποίηση των διαδικασιών του εταιρικού δικαίου, ώστε το 2021 να καταστεί εφικτή τόσο η ηλεκτρονική έναρξη εργασιών των υποκαταστημάτων αλλοδαπής στη χώρα μας όσο και η απλούστευση του πλαισίου των διασυνοριακών μετασχηματισμών όλων των ειδών (μετατροπή, συγχώνευση, διάσπαση).

Έχει ολοκληρωθεί σχέδιο νόμου με ενσωμάτωση της οδηγίας ΕΕ 2019/1151 όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδικασιών στον τομέα του εταιρικού δικαίου, με σκοπό την μείωση χρόνου και κόστους σύστασης εταιρείας και καταχώρησης υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών μέσω της περαιτέρω ψηφιοποίησης των διαδικασιών σύστασης και καταχώρισης.

Χαρακτηριστική είναι επίσης η πρωτοβουλία της Volkswagen για τη μετατροπή της Αστυπάλαιας στο πρώτο έξυπνο και «πράσινο» νησί της Μεσογείου με ενεργειακή αυτονομία. Τέλος, η επιτάχυνση της ευφυούς βιομηχανίας υιοθετήθηκε το 2021.

Ψήφο εμπιστοσύνης στην προσπάθεια της ελληνικής οικονομίας για εξωστρέφεια και καινοτομία δίνουν εταιρείες όπως η Microsoft, Pfizer, Amazon και πολλές άλλες επενδύοντας στην Ελλάδα, μια τάση που αναμένεται να αυξηθεί το αμέσως προεχές διάστημα.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής «Βιομηχανία 4.0», ο πρωταρχικός στόχος για την ελληνική βιομηχανία είναι η μετάβαση και ο μετασχηματισμός που θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και θα ενισχύσει τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας με την εισαγωγή συστημάτων έξυπνης ψηφιακής μεταποίησης, ενεργειακής αυτονομίας και τεχνητής νοημοσύνης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Παράλληλα, το οικοσύστημα νεοφυούς επιχειρηματικότητας και τεχνολογίας ωριμάζει. Η Ελλάδα «έβγαλε» τον πρώτο μονόκερο μετά την συμφωνία της Viva Wallet με την JP Morgan, ενώ τουλάχιστον δέκα ακόμα νεοφυείς επιχειρήσεις βρίσκονται κοντά στο κατώφλι αυτό.

Επιπλέον, οι νεοφυείς επιχειρήσεις με Έλληνες ιδρυτές - σε όλο τον κόσμο - αυξήθηκαν εντυπωσιακά, με το συνολικό ύψος των κεφαλαίων που άντλησαν την περσινή χρονιά να φτάνει τα 4,5 δις. δολάρια, ενώ ο αριθμός των εξαγορών και των δημοσίων εγγραφών διπλασιάστηκε, φτάνοντας συνολικά τις 28.

Πρόσφατες εκτιμήσεις του ΣΕΒ αναφέρουν ότι η αξία των νεοφυών επιχειρήσεων στην Ελλάδα σήμερα αγγίζει τα € 6 δις και αναμένεται να φθάσει τα € 20 δις στην επομένη 5ετία, δημιουργώντας 20.000 νέες θέσεις εργασίας.

Όλα αυτά καταδεικνύουν πως η χώρα έχει περάσει σε μια νέα εποχή, όπου η E&TA αναμένεται να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στο οικονομικό και παραγωγικό της μοντέλο.

Σημαντικός παράγοντας στην επιτυχή μετάβαση αυτή έχει το εγχώριο ανθρώπινο επιστημονικό προσωπικό, αλλά και ο επαναπατρισμός όλων εκείνων που, κυρίως τα τελευταία χρόνια αναζήτησαν ένα πιο δυναμικό και σύγχρονο περιβάλλον για να δραστηριοποιηθούν.

4. Οι ψηφιακές υπηρεσίες του Gov.gr για τους Έλληνες του εξωτερικού

Μέχρι και πρόσφατα η σχέση του ελληνικού κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αναμφισβήτητα δεν ήταν η καλύτερη δυνατή. Αυτό ωστόσο φαίνεται να αλλάζει με καταλύτη τη χρήση της τεχνολογίας που καλείται να λύσει πολλά πρακτικά προβλήματα της καθημερινότητας και κυρίως να τονώσει την εμπιστοσύνη των πολιτών προς το κράτος και τους φορείς του.

Τον ρόλο αυτόν καλείται να παίξει το gov.gr η νέα και ενιαία ψηφιακή πύλη της δημόσιας διοίκησης που φιλοδοξεί, έχοντας ως επίκεντρο τον πολίτη και τις ανάγκες του (citizen-centric), να ενοποιήσει τη δομή και τη φιλοσοφία των υπηρεσιών ώστε το δημόσιο να γίνει πιο φιλικό προς τον πολίτη.

Η συγκεκριμένη πλατφόρμα είναι πλέον η βασική γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ κράτους και πολιτών και φιλοξενεί όλες τις ψηφιακές υπηρεσίες των υπουργείων αλλά και φορέων, οργανισμών και ανεξάρτητων αρχών του δημοσίου.

Ο πολίτης μπορεί να εγγραφεί στην άυλη συνταγογράφηση, να εξυπηρετηθεί μέσω τηλεδιάσκεψης σε ΚΕΠ, ΟΑΕΔ αλλά και εφορίες, ενώ μπορεί να εκδώσει όλα τα πιστοποιητικά που χρειάζεται στη καθημερινότητα του, όλα αυτά χωρίς να απαιτείται η φυσική του παρουσία.

Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτη είναι η λειτουργία Know Your Customer, η οποία επικαιροποιεί αυτόματα τα στοιχεία του πολίτη στις τράπεζες.

Το gov.gr έγινε δεκτό με μεγάλο ενθουσιασμό (λόγω και των εκτάκτων συνθηκών του Covid) που αποτυπώνεται και σε αριθμούς.

- Το 2020, το gov.gr παρείχε 1.170 υπηρεσίες και πραγματοποιήθηκαν 94 εκατομμύρια καταμετρημένες ψηφιακές συναλλαγές.
- Το 2021 οι συναλλαγές εκτοξεύθηκαν και ξεπέρασαν τις 566 εκατομμύρια.
- Ο κάθε ενήλικος πολίτης απέφυγε κατά μέσο όρο 60 επισκέψεις σε δημόσιες υπηρεσίες.

Η χρησιμότητα του gov.gr είναι σημαντική για όλους τους πολίτες αλλά ειδικά για τους Έλληνες του εξωτερικού για τους οποίους είναι δύσκολη η διαζώσης επικοινωνία με τις υπηρεσίες του κράτους. Πιο συγκεκριμένα, ο Έλληνας του εξωτερικού θα μπορεί να διεκπεραιώσει μια πληθώρα ενεργειών διαδικτυακά χάρη στις υπηρεσίες του gov.gr.

Στο πρόσφατο παρελθόν απαιτούνταν για τις ίδιες ενέργειες η φυσική του παρουσία είτε στο τοπικό προξενείο ή ακόμη και στην Ελλάδα, για παράδειγμα όταν ήθελε να παρέχει ένα απλό πληρεξούσιο. Πλέον, όλες αυτές οι ενέργειες μπορούν να γίνουν από τον υπολογιστή, όσο μακριά και εάν βρίσκεται από την Ελλάδα.

Σημαντικές εξελίξεις προβλέπονται και ως προς τα δίκτυα επόμενης γενιάς, με πλήθος έργων που θα χρηματοδοτηθούν κυρίως από το ΤΑΑ, όπως:

- η αυτόνομη κινητικότητα των 5G Διαδρόμων (5GCorridors), που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός «ευφούς» πανευρωπαϊκού οδικού δικτύου,
- η σύνδεση με γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις των περιοχών εκτός εμπορικού ενδιαφέροντος (UltraFast Broadband),
- η ενίσχυση της ζήτησης (Superfast Broadband),
- η ολοκλήρωση του Σύζευξις II,
- η ανάπτυξη σημείων ασύρματης πρόσβασης (WiFi4Gr),
- η εγκατάσταση οπτικών ινών σε κτήρια καθώς και υποβρύχιων καλωδίων οπτικών ινών στα νησιά.

Ιδιαίτερη σημασία για τις ευρυζωνικές συνδέσεις, όπου η χώρα παρουσιάζει σχετική υστέρηση, έχει η επιτάχυνση της αντικατάστασης καλωδίων χαλκού από οπτικές ίνες («αποχαλκοποίηση»), προσπάθεια που πρέπει να στηριχτεί τόσο από το Κράτος όσο και από την αγορά.

Τον Ιανουάριο τέθηκε σε λειτουργία το νέο σύστημα απευθείας καταχώρησης ληξιαρχικών πράξεων των Ελλήνων του εξωτερικού, καταργώντας επί της ουσίας την υποχρέωση που ίσχυε μέχρι πρότινος για μεταγραφή των ληξιαρχικών πράξεων στο Ειδικό Ληξιαρχείο του υπουργείου Εσωτερικών και που προκαλούσε μεγάλες καθυστερήσεις.

Έτσι καταχωρούνται απευθείας μέσω των Προξενείων στο «Μητρώο Πολιτών» όλες οι ληξιαρχικές πράξεις και στη συνέχεια οι Έλληνες του εξωτερικού εκδίδουν μέσω του gov.gr το αντίστοιχο πιστοποιητικό που χρειάζονται.

Από τις αρχές του 2022, τίθεται σε εφαρμογή η νέα ψηφιοποιημένη διαδικασία απευθείας καταχώρησης του συνόλου των ληξιαρχικών πράξεων στο Μητρώο Πολιτών.

Επίσης, με τη δημιουργία του νέου ολοκληρωμένου και πλήρως ψηφιοποιημένου συστήματος διαδικασιών των προξενικών υπηρεσιών (Chatbot–ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων) στο σύνολο των Προξενικών Αρχών θα δοθεί η δυνατότητα στους Έλληνες της αλλοδαπής να συναλλάσσονται αποκλειστικά ηλεκτρονικά με τα Προξενεία, τα οποία θα επισκέπτονται μόνο στις περιπτώσεις που απαιτείται ταυτοπροσωπία.

Στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού, προγραμματίζεται να υλοποιηθεί η λειτουργία δικτύων και δημιουργία κεντρικής υποδομής ελέγχου ροών πολιτών τρίτων χωρών.

Παράλληλα, εντός του έτους 2022 προγραμματίζεται η ψηφιακή λειτουργία του έργου: «Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού» (European Travel Information and Authorization System - ETIAS), όπου μέσω αυτού του συστήματος επιτυγχάνεται η επεξεργασία και η χορήγηση με αυτοματοποιημένη διαδικασία της άδειας εισόδου πολιτών τρίτων χωρών που δεν υποχρεούνται να διαθέτουν θεώρηση για να διέλθουν τα εξωτερικά σύνορα («υποχρέωση θεώρησης») της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ταυτόχρονα, το επόμενο χρονικό διάστημα οι Έλληνες του εξωτερικού, θα αποκτήσουν την δική τους υποσελίδα στο gov.gr, με τίτλο «Απόδημοι». Η συγκεκριμένη υποσελίδα θα περιλαμβάνει όλες τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τους Έλληνες του εξωτερικού συγκεντρωμένες και επικαιροποιημένες.

Πρόκειται για περίπου 60 υπηρεσίες διαφόρων υπουργείων, οι οποίες θα ομαδοποιηθούν στη συγκεκριμένη υποσελίδα σε διάφορες θεματικές ανάλογα με την υπηρεσία που απαιτείται.

Ενδεικτικά, θα δίνεται η δυνατότητα με ένα απλό τρόπο να εγγράφονται στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού, να διακόπτουν την αναβολή κατάταξης μονίμων κατοίκων εξωτερικό για στράτευση και να λαμβάνουν σχεδόν όλα τα αντίγραφα εγγράφων που θα τους χρειαστούν στη καθημερινότητά τους.

5. Πρόσβαση σε Προξενικές Υπηρεσίες: MyConsulLive

Μια σημαντική ψηφιακή υπηρεσία η οποία βρίσκεται πλέον σε λειτουργία και παρέχει όλες τις προξενικές υπηρεσίες που χρειάζονται οι Έλληνες του Εξωτερικού είναι το MyConsulLIVE.

Η επαφή με τις πρεσβείες γίνεται πλέον ψηφιακά μέσω βιντεοκλήσης και έτσι δεν απαιτείται η φυσική παρουσία, η οποία ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας αποτελούσε εμπόδιο για την ταχύτερη εξυπηρέτηση των αποδήμων.

Η ανωτέρω υπηρεσία προσφέρεται από τα προξενία των παρακάτω πόλεων: Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Ντίσσελντορφ, Ουάσινγκτον, Παρίσι, Αδελαΐδα, Σικάγο, Μόντρεαλ, Μόναχο, Τορόντο, Βοστώνη, Κωνσταντινούπολη, Περθ, Μελβούρνη, Στουτγκάρδη, Σύδνεϋ, Τάμπα και Φρανκφούρτη.

Κατά τη διάρκεια του ψηφιακού ραντεβού οι απόδημοι εξυπηρετούνται από εξειδικευμένο υπάλληλο του προξενείου και επωφελούνται από μια σειρά παρεχόμενων υπηρεσιών όπως:

- ✓ η έκδοση πιστοποιητικού μόνιμου κάτοικου εξωτερικού,
- ✓ η βεβαίωση οικογενειακής κατάστασης,
- ✓ η βεβαίωση διαμονής,
- ✓ το αντίγραφο ή απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης,
- ✓ η δήλωση δικαιούχου σύνταξης,
- ✓ οι αιτήσεις και αναφορές.

Για το κλείσιμο του ψηφιακού ραντεβού, δεν απαιτείται τίποτα περισσότερο από τη συμπλήρωση μιας απλής φόρμας.

6. Τί ισχύει με το νέο εκλογικό νόμο για τους Έλληνες του εξωτερικού;

Ένα από τα φλέγοντα ζητήματα της πολιτικής ατζέντα την τελευταία διετία είναι το δικαίωμα ψήφου των Ελλήνων της Διασποράς. Πρόθεση της σημερινής κυβέρνησης ήταν να δοθεί η δυνατότητα ψήφου σε όλους τους Έλληνες που βρίσκονται στο εξωτερικό, με μόνη προϋπόθεση να είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους, κάνοντας απλά μεταφορά της εκλογικής τους έδρας.

Ο νόμος 4648/19, ο οποίος τελικά καθορίζει τα εκλογικά δικαιώματα των αποδήμων, ήταν αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, αφού η ψήφιση είχε ως προϋπόθεση την απαραίτητη από το Σύνταγμα πλειοψηφία των 200 βουλευτών.

Στο πλαίσιο λοιπόν των πολιτικών συμβιβασμών και προκείμενου να μη χαθεί η ευκαιρία να δοθεί το δικαίωμα ψήφου σε δεκάδες χιλιάδες Έλληνες και Ελληνίδες του εξωτερικού να ψηφίζουν από τον τόπο διαμονής τους, τέθηκαν συγκεκριμένοι περιορισμοί στο δικαίωμα εγγραφής των Ελλήνων του Εξωτερικού στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Τα πολιτικά κόμματα θα μπορούν να επιλέγουν έως 3 υποψηφίους από το εξωτερικό στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας και να τοποθετούν τουλάχιστον έναν σε μια από τις 3 πρώτες θέσεις του Ψηφοδελτίου Επικρατείας, ενώ οι Έλληνες εκλογείς του εξωτερικού επιλέγουν το ψηφοδέλτιο Επικρατείας του κόμματος που επιθυμούν.

Στις εκλογές μπορούν να συμμετέχουν όσοι τα τελευταία 35 χρόνια έχουν διαμείνει δύο έτη στην Ελλάδα και έχουν υποβάλει φορολογική δήλωση (Ε1 ή Ε2 ή Ε3 ή Ε9) το 2022 ή το 2021.

Οι εκλογές διεξάγονται με αυτοπρόσωπη παρουσία σε εκλογικά τμήματα που θα συσταθούν σε πρεσβείες, προξενία, χώρους οργανώσεων ή άλλους κατάλληλους χώρους, ενώ ο ελάχιστος αριθμός για να συγκροτηθεί ένα εκλογικό τμήμα είναι οι 40 εκλογείς.

Για να μπορέσει κάποιος να ψηφίσει θα πρέπει να κάνει ηλεκτρονική αίτηση στην ειδική πλατφόρμα που έχει δημιουργηθεί για το λόγο αυτό (λεπτομέρειες και οδηγίες στο Αιτήσεις Εκλογών Εξωτερικού (arodimoi.gov.gr)).

Με το νέο νόμο για το δικαίωμα ψήφου στους Έλληνες του εξωτερικού, έγινε το πρώτο βήμα, ώστε να μπορέσει να ψηφίσει στις επόμενες εθνικές εκλογές ένα μεγάλο μέρος όσων Ελλήνων ζουν στο εξωτερικό.

Ήδη, μέχρι σήμερα, έχουν εγγραφεί χιλιάδες Έλληνες του εξωτερικού στη σχετική πλατφόρμα του ΥΠΕΣ, με σκοπό να συμμετέχουν για πρώτη φορά από τον τόπο διαμονής τους στις εκλογές της πατρίδας μας.

7. Ευκαιρίες επαναπατρισμού για τους Έλληνες του εξωτερικού

Κατά την τελευταία διετία με την υιοθέτηση ενός νέου νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου έχουν εισαχθεί τομές, οι οποίες έχουν ήδη συγκεντρώσει μεγάλο ενδιαφέρον από υποψήφιους επενδυτές, αλλοδαπούς συνταξιούχους και επαγγελματίες προερχόμενους από το εξωτερικό ως εξής:

7.1. Φορολογική μεταχείριση εισοδήματος από μισθωτή εργασία ή ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα για φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα

Με το νόμο 4758/4.12.2020 προβλέπεται, με ισχύ από τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2021 και εφεξής, η δυνατότητα των φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα και αποκτούν εισόδημα από μισθωτή εργασία που προκύπτει στην Ελλάδα, ή εισόδημα από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, να υπαχθούν σε ευνοϊκό καθεστώς φορολόγησης για το εισόδημά τους αυτό.

Προϋπόθεση υπαγωγής σε αυτό το καθεστώς είναι ότι το φυσικό πρόσωπο:

- α) δεν ήταν φορολογικός κάτοικος Ελλάδας τα προηγούμενα 5 από τα 6 έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα,
- β) μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα,
- γ) παρέχει υπηρεσίες μισθωτής εργασίας σε ημεδαπό νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα είτε σε μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα και
- δ) δηλώνει ότι θα παραμείνει στην Ελλάδα για τουλάχιστον μία διετία.

Προθεσμία υποβολής της αίτησης μεταφοράς φορολογικής κατοικίας ορίζεται η 31η Ιουλίου του έτους μέσα στο οποίο ανέλαβε τη μισθωτή εργασία. Η εγκριτική ή απορριπτική απόφαση εκδίδεται εντός 60 ημερών από την υποβολή της αίτησης.

Εφόσον γίνει δεκτή η αίτηση το φυσικό πρόσωπο απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος και την ειδική εισφορά αλληλεγγύης για το 50% του εισοδήματός του από μισθωτή εργασία που προκύπτει στην Ελλάδα μέσα στο φορολογικό έτος.

Ως προς τα υπόλοιπα εισοδήματα Ελληνικών πηγών, αλλά και ως προς όλα τα εισοδήματα αλλοδαπών πηγών, αν και δεν προβλέπεται ειδικά στο νόμο, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το φυσικό πρόσωπο υποχρεούται να τα δηλώνει στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και ότι υπόκειται σε φόρο εισοδήματος (και εισφορά αλληλεγγύης, στο βαθμό που ισχύει) σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, όπως όλοι οι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος.

Η υπαγωγή στο καθεστώς αυτό αρχίζει από το φορολογικό έτος μέσα στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση και έχει διάρκεια 7 έτη χωρίς δυνατότητα παράτασης. Εφόσον σε κάποιο φορολογικό έτος εκλείψει κάποια από τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω, τότε το φυσικό πρόσωπο παύει να υπάγεται στο καθεστώς αυτό και εφεξής φορολογείται για το σύνολο του εισοδήματός του από μισθωτή εργασία που προκύπτει στην Ελλάδα.

Οι ευνοϊκές διατάξεις ισχύουν αποκλειστικά για την πλήρωση νέων θέσεων εργασίας.

Δυνατότητα υπαγωγής στο καθεστώς αυτό προβλέπεται και για τα φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα, με σκοπό να ασκήσουν ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα.

Και στην περίπτωση αυτή προθεσμία υποβολής της αίτησης μεταφοράς φορολογικής κατοικίας ορίζεται η 31η Ιουλίου του έτους μέσα στο οποίο το φυσικό πρόσωπο πραγματοποίησε έναρξη εργασιών στην Ελλάδα.

Εφόσον γίνει δεκτή η αίτηση το φυσικό πρόσωπο απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος και την ειδική εισφορά αλληλεγγύης για το 50% του εισοδήματός του από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα που προκύπτει στην Ελλάδα. Η υπαγωγή στο καθεστώς αυτό διαρκεί για 7 συναπτά έτη.

7.2. Φορολογική μεταχείριση εισοδημάτων αλλοδαπών συντάξεων για φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν να μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα

Με το νόμο 4714/2020 (ΦΕΚ Α' 148/31.7.2020) προβλέπεται με ισχύ από τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020 και εφεξής η δυνατότητα να υπαχθούν με αίτησή τους σε καθεστώς εναλλακτικής φορολόγησης για το εισόδημά τους που προκύπτει στην αλλοδαπή.

Προϋπόθεση είναι ότι το φυσικό πρόσωπο δικαιούχος εισοδήματος από σύνταξη που προκύπτει στην αλλοδαπή:

- α) δεν ήταν φορολογικός κάτοικος Ελλάδας τα προηγούμενα 5 από τα 6 έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα, και
- β) μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα.

Προθεσμία για την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στο καθεστώς αυτό ορίζεται η 31η Μαρτίου του εκάστοτε φορολογικού έτους.

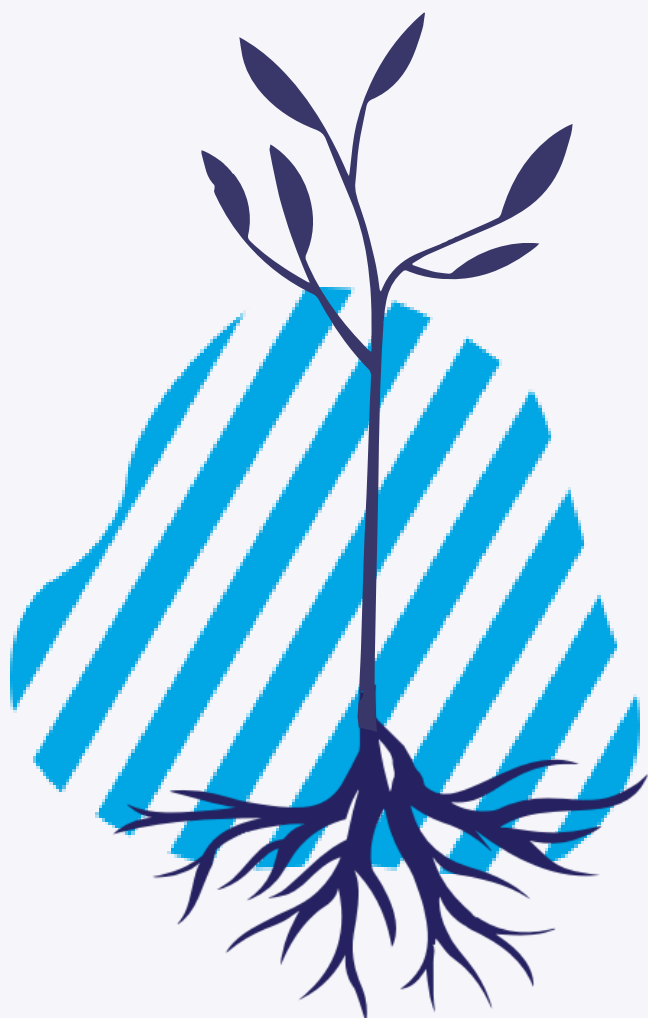
Μετά την αποδοχή της αίτησης υπαγωγής στο υπόψη καθεστώς, προβλέπεται υποχρέωση του φυσικού προσώπου:

- ▶ να δηλώνει στην Ελλάδα α) τα εισοδήματά του που προκύπτουν στην ημεδαπή και β) τα εισοδήματά του που προκύπτουν στην αλλοδαπή και υπόκεινται στην εναλλακτική φορολόγηση,
- ▶ να καταβάλλει κάθε φορολογικό έτος ως το τέλος Ιουλίου αυτοτελώς φόρο με συντελεστή 7% για το σύνολο του εισοδήματός του που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή, με δυνατότητα πίστωσης φόρου αλλοδαπής (υπό προϋποθέσεις) και με εξάντληση κάθε φορολογικής υποχρέωσης του και απαλλαγή από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης για το εισόδημα αυτό, και
- ▶ να φορολογείται στην Ελλάδα για τα εισοδήματα Ελληνικών πηγών με βάση τις γενικές διατάξεις.

Η υπαγωγή στο καθεστώς αυτό αρχίζει από το επόμενο φορολογικό έτος από την υποβολή της αίτησης και έχει διάρκεια 15 έτη χωρίς δυνατότητα παράτασης ή σύντμησης, ενώ προβλέπεται δυνατότητα ανάκλησης.

7.3. Φορολογική μεταχείριση εισοδημάτων αλλοδαπής για φυσικά πρόσωπα μεγάλης οικονομικής επιφάνειας («High Net Worth Individuals») που επιλέγουν να μεταφέρουν την κατοικία τους στην Ελλάδα

Με το νόμο 4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201/12.12.2019) προβλέπεται για πρώτη φορά η δυνατότητα των φυσικών προσώπων που μεταφέρουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα να υπαχθούν σε καθεστώς εναλλακτικής φορολόγησης για το εισόδημά τους που προκύπτει στην αλλοδαπή.

Προϋποθέσεις υπαγωγής στο καθεστώς είναι ακόλουθες:

- ▶ το φυσικό πρόσωπο να μην ήταν φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για τα προηγούμενα 7 από τα 8 έτη πριν τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα και να
- ▶ αποδεικνύει ότι επενδύει ποσό τουλάχιστον €500.000 σε ακίνητα ή επιχειρήσεις, ή κινητές αξίες ή μετοχές ή μερίδια σε νομικά πρόσωπα με έδρα την Ελλάδα είτε ο ίδιος ή συγγενικό του πρόσωπο είτε μέσω νομικών προσώπων στα οποία κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων.
- ▶ Προθεσμία για την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στο καθεστώς αυτό ορίζεται η 31η Μαρτίου του εκάστοτε φορολογικού έτους.

Μετά την αποδοχή της αίτησης υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς, προβλέπονται:

- ▶ υποχρέωση καταβολής φόρου ποσού €100.000 ανά φορολογικό έτος για τα εισοδήματα αλλοδαπής,
- ▶ υποχρέωση του φυσικού προσώπου να δηλώνει και να φορολογείται στην Ελλάδα μόνον για τα εισοδήματα Ελληνικών πηγών,
- ▶ απαλλαγή του φυσικού προσώπου από φόρο κληρονομιάς ή δωρεάς για περιουσία που βρίσκεται στην αλλοδαπή,
- ▶ δυνατότητα υποβολής αίτησης του φυσικού προσώπου για επέκταση του υπόψη καθεστώτος σε συγγενικά του πρόσωπα με υποχρέωση καταβολής ποσού € 20.000 ανά φορολογικό έτος ανά συγγενικό πρόσωπο.

Ως ανώτατο χρονικό όριο υπαγωγής στο παραπάνω καθεστώς προβλέπεται η 15ετία από το πρώτο φορολογικό έτος για το οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση και μπορεί να ανακληθεί οποιαδήποτε στιγμή.

7.4. Family Offices

Με το νόμο 4778/2021 (ΦΕΚ Α' 26/19.02.2021) θεσπίζεται και στην Ελλάδα η δυνατότητα διαχείρισης των χρηματικών ροών και της οικογενειακής περιουσίας φυσικών προσώπων με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, από εταιρείες ειδικού σκοπού (εταιρείες διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας) και ρυθμίζεται ο σκοπός, το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών, λοιπές προϋποθέσεις λειτουργίας τους, καθώς και φορολογικά ζητήματα (προσδιορισμός ακαθάριστων εσόδων, ποσοστού κέρδους, φορολογητέου εισοδήματος, υπολογισμός φόρου εισοδήματος και εφαρμοζόμενη διαδικασία καταβολής του, θέματα Φ.Π.Α.).

Με βάση το νέο νόμο, η διαχείριση της οικογενειακής περιουσίας φυσικών προσώπων με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, μπορεί να πραγματοποιείται από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες λειτουργούν με οποιαδήποτε από τις νομικές μορφές που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (μεταξύ των οποίων ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρεία, προσωπικές εταιρίες κλπ.) αλλά όχι ως νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

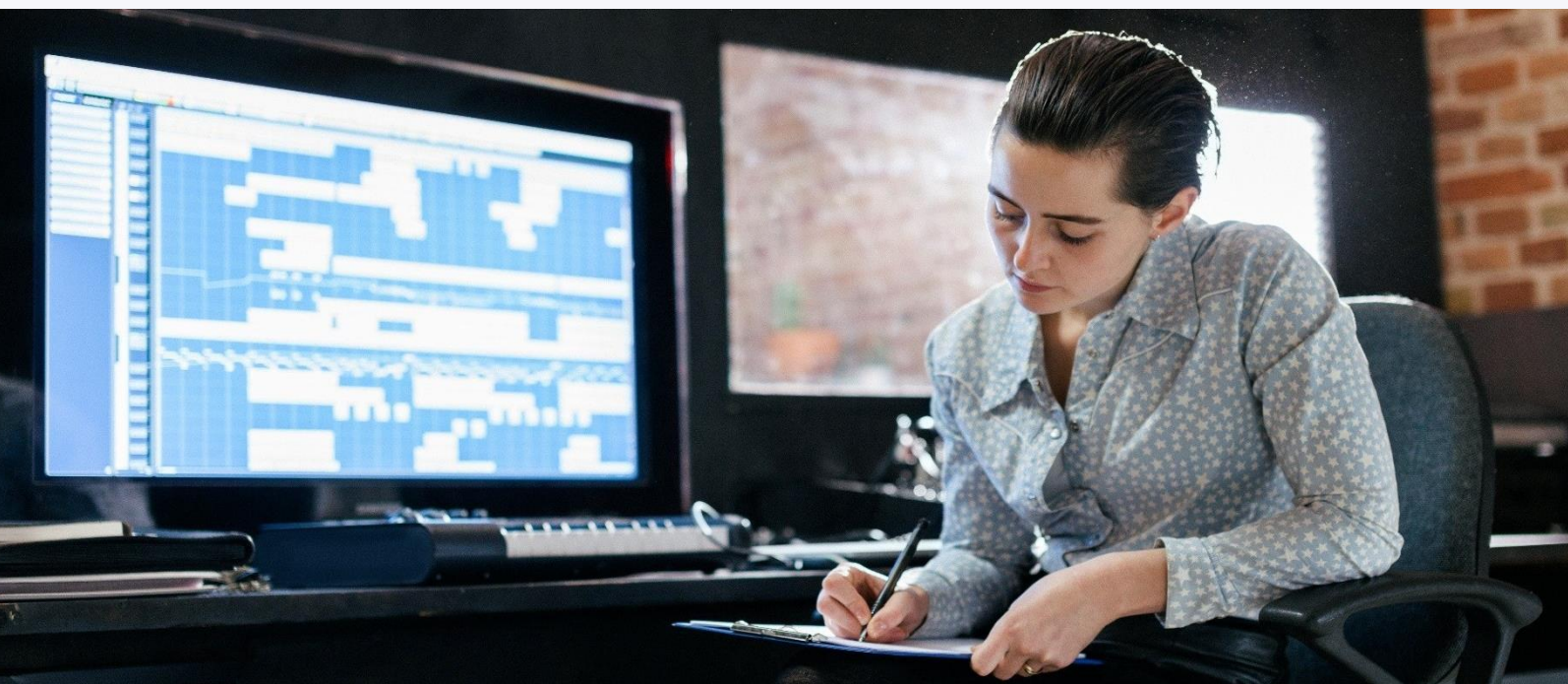
Αποκλειστικός σκοπός των παραπάνω εταιρειών ειδικού σκοπού είναι να παρέχουν υποστήριξη σε φυσικά πρόσωπα με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα και στα μέλη των οικογενειών τους (λ.χ. ως τέτοια ορίζονται ο έτερος των συζύγων/ μέρος συμφώνου συμβίωσης, τα άγαμα τέκνα τους, οι γονείς τους) κατά τη διοίκηση και διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων και επενδύσεών τους, που κατέχουν είτε άμεσα είτε έμμεσα, μέσω νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων.

Αναμένεται κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία θα καθορίζονται μεταξύ άλλων και οι υπηρεσίες που μπορούν ενδεικτικά να παρέχουν οι εταιρείες αυτές έτσι ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν με ασφάλεια οι πηγές εσόδων αυτών.

8. Μείωση των ποσοστών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για μισθωτούς

Κατόπιν πρωτοβουλιών που ελήφθησαν προσφάτως, τα ποσοστά ασφαλιστικών εισφορών για μισθωτή εργασία εργαζομένου και εργοδότη έχουν μειωθεί (σε 14,12% και 22,54% αντιστοίχως με ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών τα €6.500 μηνιαίως) και με προοπτική περαιτέρω μείωσης στα επόμενα έτη.

9. Φορολογικά κίνητρα σε Επενδυτικούς Αγγέλους

Με το νόμο 4712/2020 προστέθηκε νέο άρθρο 70Α στον Κ.Φ.Ε. για την έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα επενδυτικών αγγέλων ποσού ίσου με το 50% του ποσού που εισφέρεται σε κεφαλαιουχικές εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας.

Ως επενδυτικοί άγγελοι (angel investors) νοούνται τα φυσικά πρόσωπα που εισφέρουν επενδυτικά κεφάλαια στις εν λόγω κεφαλαιουχικές εταιρείες.

Το παραπάνω ποσό εκπίπτει από το φορολογητέο εισόδημα των επενδυτικών αγγέλων αναλογικά ανά κατηγορία δηλωθέντος εισοδήματος του φορολογικού έτους εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η εισφορά.

Η έκπτωση αυτή εφαρμόζεται για εισφορές κεφαλαίων φυσικού προσώπου - επενδυτή, μέχρι του συνολικού ποσού των €300.000 ανά φορολογικό έτος, οι οποίες (εισφορές κεφαλαίων) διενεργούνται σε έως 3 διαφορετικές νεοφυείς επιχειρήσεις και μέχρι του ποσού των €100.000 ανά επιχείρηση.

10. Digital Nomad Visa

Προσφάτως με το νόμο 4825/2021 νομοθετήθηκε η λεγόμενη «digital nomad visa» (εθνική θεώρηση εισόδου για ψηφιακούς νομάδες) με σκοπό την προσέλκυση στην Ελλάδα φυσικών προσώπων που είναι πολίτες τρίτων χωρών και είναι:

- αυτοαπασχολούμενοι,
- ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί,
- εργαζόμενοι εξ αποστάσεως με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) με εργοδότες ή πελάτες εκτός Ελλάδας (ψηφιακοί νομάδες - digital nomads)

και εφόσον πληρούν κάποιες προϋποθέσεις.

Οι κάτοχοι τέτοιας visa έχουν δικαίωμα νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα για περίοδο έως 12 μηνών με δυνατότητα έκδοσης αντίστοιχης θεώρησης εισόδου και για μέλη της οικογένειάς τους, χωρίς να έχουν πρόσβαση στην Ελληνική αγορά εργασίας δηλαδή χωρίς να δικαιούνται να αναλάβουν μισθωτή εργασία ή να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Προβλέπεται ακόμη δυνατότητα να χορηγείται στον πολίτη τρίτης χώρας και στα μέλη της οικογένειάς του άδεια διαμονής διετούς διάρκειας (με δυνατότητα εκ νέου ανανέωσης ανά διετία κάθε φορά), κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται πριν τη λήξη της ισχύος της digital nomad visa, χωρίς πάλι να παρέχεται δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας ή ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας οιασδήποτε μορφής στην Ελλάδα, τόσο για τον συντηρούντα, όσο και για τον/την σύζυγό ή σύντροφό του και τα μέλη της οικογένειάς του.

11. Πολιτικές για τη στήριξη της Οικογένειας και για μια καλή ζωή στην Ελλάδα

Στην κοινωνική πολιτική κατοχυρώθηκε συνταγματικά ο θεσμός του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ως «δίκτυ ασφαλείας» αξιοπρεπούς διαβίωσης για τους οικονομικά αδύναμους, νομοθετήθηκε η σύνδεση της χορήγησης προνοιακών επιδομάτων με την επαρκή φοίτηση του παιδιού στο σχολείο καθώς και η απλούστευση του πλαισίου ίδρυσης και λειτουργίας των Κέντρων Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων και Ατόμων με Αναπηρία. Στις πολιτικές πρόνοιες, προχώρησε η καθιέρωση Επιδόματος Γέννησης € 2.000.

Μια από τις σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις αποτέλεσε η θεσμοθέτηση της υπηρεσίας του Προσωπικού Βοηθού για Άτομα με Αναπηρία, προκειμένου να καταστούν ενεργοί και παραγωγικοί πολίτες, στη βάση των εξατομικευμένων αναγκών τους, λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία λειτουργικής αξιολόγησης της αναπηρίας.

Κεντρικές δράσεις στη διευκόλυνση της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία είναι η διαμόρφωση και έναρξη υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, όπως και η θέσπιση Κανονισμού Λειτουργίας των ΚΕΠΑ, σύμφωνα με τον οποίο άτομα με μη αναστρέψιμες παθήσεις θα λαμβάνουν τα προβλεπόμενα επιδόματα και παροχές χωρίς υποχρέωση επανεξέτασης.

Κρίσιμα ορόσημα αποτέλεσαν η ολοκλήρωση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση, για την Κοινωνική Ένταξη και τη Μείωση της Φτώχειας καθώς και η κατάθεση σε δημόσια διαβούλευση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2030.

Το ΥΠΕΚΥΠ συνέχισε με ένταση την υλοποίηση του μεταρρυθμιστικού του έργου. Στον τομέα εργασίας και απασχόλησης θεσμοθετήθηκαν η άδεια πατρότητας, αλλά και άδειες εργαζομένων σχετικές με την προστασία της οικογένειας, στο πλαίσιο της εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής των γονέων και υιοθετήθηκαν μέτρα και ρυθμίσεις για την παρενόχληση και τη βία στην εργασία.

Στον τομέα κοινωνικής προστασίας, διευρύνθηκε ο αριθμός των ωφελούμενων από την επιδοτούμενη πρόσβαση σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, ενώ αναβαθμίστηκε η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών σε βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς και θεσπίστηκε το καινοτόμο πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς» για τη φύλαξη βρεφών και νηπίων.

Επιπρόσθετα, εξειδικεύτηκαν μέτρα του νέου πλαισίου πολιτικής για την αναδοχή και την υιοθεσία, που αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου, με όρους αποτελεσματικότητας & διαφάνειας, ενώ τέθηκε σε λειτουργία το Ενιαίο Εθνικό Σύστημα Υιοθεσιών και Αναδοχών.

Στον τομέα ισότητας χρήζουν αναφοράς:

- η παρουσίαση του ΕΣΔ για την Ισότητα των Φύλων (2021-2025),
- η συνέχιση χρηματοδότησης και εν γένει ενίσχυση του Δικτύου Δομών για κακοποιημένες γυναίκες,
- η 24ωρη γραμμή SOS 15900,
- η παροχή έκτακτων καταλυμάτων για γυναίκες θύματα βίας κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19,
- η προώθηση της αποδοχής της διαφορετικότητας και ποικιλομορφίας και των ίσων ευκαιριών για όλους τους εργαζόμενους,
- οι πολιτικές για την επιβράβευση των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη δράσεων προώθησης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων (Σήμα Ισότητας / SHARE),
- η δημιουργία Γραφείου Υποστήριξης Ισότητας (HelpDesk), για την ενίσχυση των επιτελικών λειτουργιών της ΓΓΟΠΙΦ, με στόχο τη συστηματική εφαρμογή των πολιτικών για την ισότητα των φύλων, σε επίπεδο Περιφερειακών και Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων θέτοντας ως προτεραιότητα τον πολίτη και συνεχίζοντας την υλοποίηση των μεταρρυθμιστικών του δράσεων, προωθεί την αποδοχή της διαφορετικότητας, μεριμνά για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας έναντι των γυναικών και ενεργοποιεί μηχανισμούς για την πρόληψη

της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, ενώ σχετικά με τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, μεταξύ άλλων συμμετέχει στο Σχέδιο Δράσης και την προαγωγή της ισότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Στις κορυφαίες προτεραιότητες του υπουργείου παραμένουν η στήριξη της οικογένειας και του παιδιού, καθώς και η συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής και με ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας παιδιών.

Σημαντικότερες εξ αυτών είναι η λειτουργία βρεφονηπιακών σταθμών ολοκληρωμένης φροντίδας και η ανάπτυξη του ολιστικού προγράμματος «Κυψέλη» για βρέφη και παιδιά, ενώ το καινοτόμο πρόγραμμα «Νταντάδες της γειτονιάς» είναι πλέον στο στάδιο πιλοτικής εφαρμογής. Προχωρεί επίσης, το πρόγραμμα για δημιουργία χώρων φύλαξης παιδιών σε 120 μεγάλες επιχειρήσεις.

Μία ακόμα μεταρρύθμιση που αποδεικνύει ότι τα παιδιά βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινωνικής πολιτικής, είναι η υποχρεωτική δίχρονη προσχολική εκπαίδευση. Αυτό υλοποιείται πλέον σε 327 δήμους και δίνει τη δυνατότητα στις νέες μητέρες να αναζητήσουν ευκολότερα εργασία. Παράλληλα, διασφαλίζεται η ομαλή μετάβαση των παιδιών, από την ηλικία των 4 ετών, στο δημοτικό σχολείο.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, θεσμοθετείται πλαίσιο για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί (ChildGuarantee), για ίσες ευκαιρίες σε όλα τα παιδιά στην πρόσβαση βασικών αγαθών και στην ασφαλή οικογενειακή ένταξη και την εκπαίδευση, ενώ θα καταρτιστεί ΕΣΔ για τη Δημογραφία και την Οικογένεια.

Στον τομέα ισότητας, τίθεται σε εφαρμογή το εθνικό σχέδιο δράσης για την Ισότητα των Φύλων, ενώ εντείνονται τα μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου βίας κατά των γυναικών, μέσω της παροχής συμβουλευτικής και υποστήριξης των θυμάτων σε εξειδικευμένες δομές.

Επίσης, στο πλαίσιο για την καταπολέμηση διακρίσεων των φύλων και έναντι ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+, προωθείται η ανάπτυξη μηχανισμού πιστοποίησης και σύστημα βράβευσης ορθών πρακτικών για επιχειρήσεις και οργανισμούς, παράλληλα με την ενεργοποίηση του Σήματος Ισότητας.

Τίθεται έτσι σε τροχιά το πρώτο σοβαρό και οργανωμένο εγχείρημα (πρόγραμμα «Σπύρος Δοξιάδης») πρόληψης και έγκαιρης διάγνωσης που έχει γίνει ποτέ στη χώρα μας, με στόχο την αλλαγή της στάσης των Ελλήνων πολιτών απέναντι στη υγεία τους, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους μέσω της υιοθέτησης υγιεινών προτύπων ζωής και συμπεριφορών αλλά και στην επίτευξη σημαντικής εξοικονόμησης πόρων για το δημόσιο σύστημα υγείας, απελευθερώνοντας ταυτόχρονα πολύτιμες δυνάμεις για την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στο πεδίο του ψηφιακού μετασχηματισμού στην υγεία, δρομολογείται η ψηφιακή αναβάθμιση των νοσοκομείων και του ΕΟΠΥΥ, το σχέδιο διαλειτουργικότητας υπηρεσιών υγείας, το εθνικό δίκτυο τηλεϊατρικής, το εθνικό ψηφιακό πρόγραμμα διαχείρισης του καρκίνου και η αναβάθμιση της ψηφιακής ετοιμότητας των νοσοκομείων.

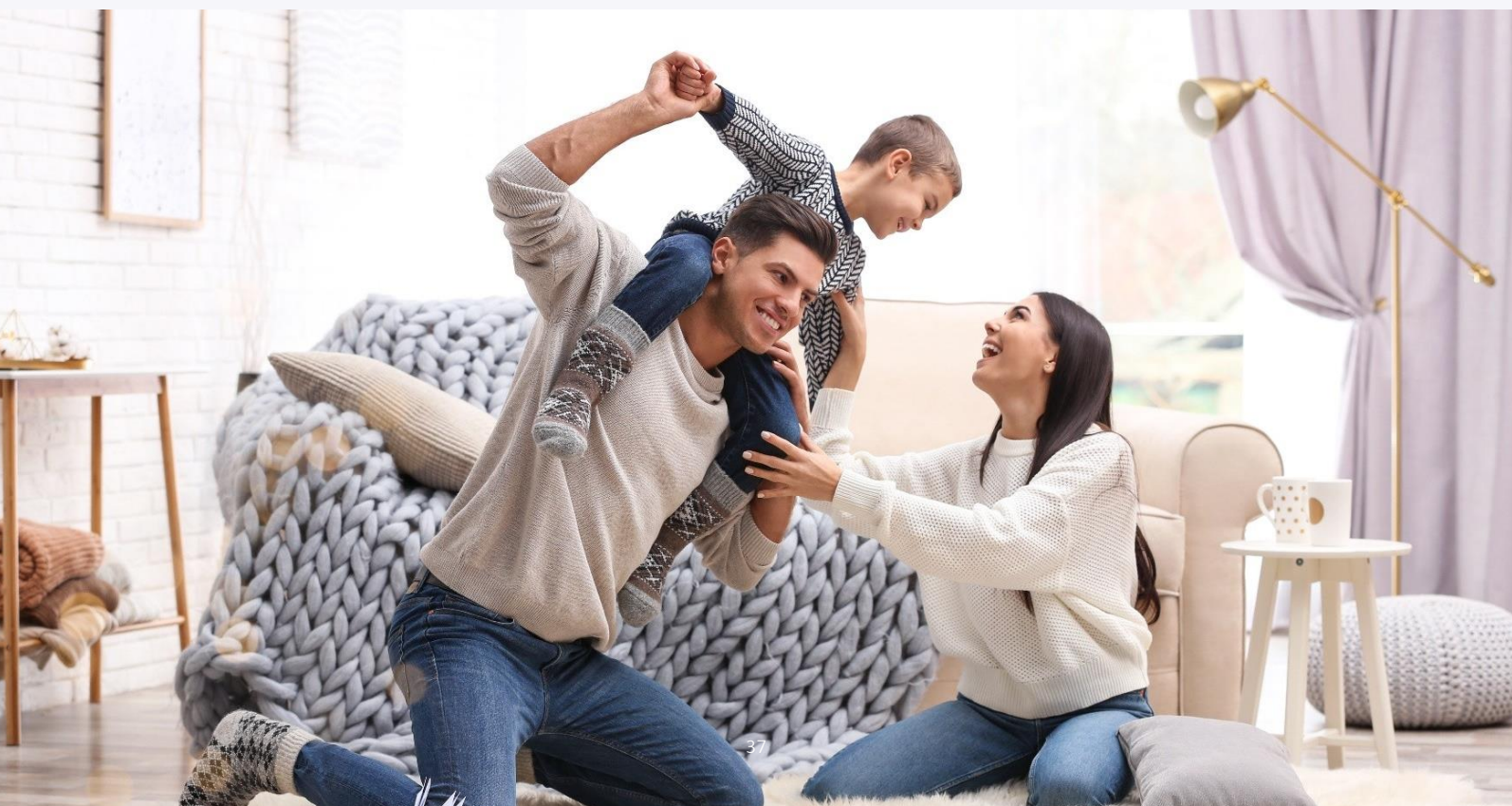
Ωστόσο, η μεγάλη πρόκληση, - η οποία θα αλλάξει εντελώς το χάρτη της Υγείας όταν ολοκληρωθεί -, παραμένει ο Εθνικός Ψηφιακός Φάκελος Υγείας.

Στον απόηχο της πανδημίας, κρίσιμο μέρος της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας για το 2022 αποτελεί η δημιουργία νέου νομοθετικού πλαισίου για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και ενός ενιαίου πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των δημόσιων μονάδων παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

Σημαντική επίσης θεωρείται η ρύθμιση για την παροχή κινήτρων για τη στελέχωση απομακρυσμένων δομών υγείας.

Περαιτέρω, η μεταρρύθμιση για την εγκατάσταση και λειτουργία των υποδομών για τη φόρτιση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων, που προωθείται μέσω της θέσπισης ρυθμίσεων που αφορούν τον εξηλεκτρισμό του τομέα των μεταφορών και ειδικότερα την ανάπτυξη των αναγκαίων προς το σκοπό αυτό υποδομών φόρτισης, έχει ήδη αρχίσει να υλοποιείται με την έκδοση του ν. 4710/2020 και το Υπουργείο Περιβάλλοντος έχει ήδη δημοσιεύσει τις σχετικές τεχνικές οδηγίες που θα διευκολύνουν την τοπική αυτοδιοίκηση στην εκπόνηση των Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων.

Με τον νόμο 4736/2020 θεσπίστηκαν μέτρα για την πρόληψη και τη μείωση του αντίκτυπου ορισμένων πλαστικών προϊόντων ιδίως στο υδάτινο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, καθώς και την προώθηση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία με καινοτόμα και βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα, προϊόντα και υλικά, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της οικονομίας και την αποδοτική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ

www.brainregain.gr
www.braingain.gr

www.hellenicroots.gr